БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1928 чылда үндезилеткеннер

ШЫН

Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязынын Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарынын область Совединиң органы

1955 МАРТ 3 ЧЕТВЕРГ № 46 (3240)

Өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА

Бүгү улустуң байырлалы (1 арын).

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң доктаалын күүседир дээш (1 арын).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: К. Чамзырын—СЭКП райкомунуң пленумунуң доктаалын күүседир дээш (2 арын).

М. Кызыл-оол.—Кеску агитация-кижизидилге ажылынын чугула чепсээ (2 арын).

МТС-те болгаш колхозтарда партия организациялары (СЭКП ТК-ның органы «Партийжи амыдырал» деп журналдың январьда № 1 үнгенинге парлатынган «Номчукчуларга харыылар» деп бөлүктен) (2 арын).

М. Чартан Хуна.—Колхозтуң өнчү-хөренгизиң камгалаар (3 арын).

А. Нестеровский. — Тудутта прорабтың болгаш даамалдың харыысалгазын бедидер (3 арын).

Редакцияга чагаалар (3 арын).

Школаларны кичээнгей-биле хүрээлээр (3 арын).

Номчукчуларның айтырыгларынга харыылар: П. Рысаков.—«Сонгу чүк кады ажылдажылгазы» болгаш «Сонгу чүк чөвүлели» деп чүл (4 арын).

Түрк-ирак шериг керээзинге ат салганы (4 арын).

Кыдаттың Улустун-хосталга армиязының кезектери Наньцзишань ортулуктарны хостаан (4 арын).

Ном садыглаашкынын — амгы сорулгаларның деңнелинче

Коммунистиг партия биле Совет чазак улустуң культурлуг деңнелин болгаш коммунистиг медерелин бүгү хемчеглер-биле бедидер дугайында соксаал чок сагыш салыышкынын кылып турар. Массаларның культурлуг деңнели болгаш политиктиг медерели бедик болган тудум оларның медерелдиг күшажылының түнелдери улам-на чедишкиниг, совет нийтилелдиң коммунизмче оруктап бурунгаар шимчэшкини шапкын болур. Бистиң чуртувуста кижиниң бодалының бүгү-ле эң байлак эртинези улуска бараан болур кылдыр тургустунган. Ажылчы чоннарның угаан-боллал негеллелерин хандырарынга номнарны массаның иштинге тарадыр талазы-биле ажыл онза чугула ужур-дузалыг.

Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле бистиң чуртувуста боттанган культура революциязы ССРЭ-ниң бүгү улустарының эң калбак массаларын билиглерге оттуруп, билиглериниң үнер дөзү—номга ханы ынакшылды оларга сиңиктирген. Ном болза, совет кижиниң өскүү, мерген угаанныг сүмележикчиэ аларган. Ном үндүрүлгелиниң хөрөн хөгжүдер, база ном бистин чуртувустуң бүгү булуңнарынче улам-на ханылап кирзин дээш партия биле күрүне кайгамчык улуг сагыш салыышкынны илередип турар. 1917—1954 чылдарның дургузунда ССРЭ-де 1 миллион 210 мүн аттарлыг, нийти тиражы 17 миллиард ажыг экземплар номнар үнген. 1913 чылдынга демейлээрге 1954 чылда он бир катап хөй номнар үнген.

Партияның болгаш чазактың кайгамчык улуг сагыш салыышкынының ачызында Тывада ном үндүрүлгезинин болгаш ном садыглаашкынының хөрөэ чайгылыш чокка калбарын турар. Областың ном үндүрер чери марксизм-ленинизмниң классиктериниң элээн хөй чогаалдарын тыва дылче очулдурган, политиктиг, көдөө ажыл-агый болгаш өөредилге литератураларын, орус классиктериниң болгаш совет чогаалчыларының чогаалдарын парлап үндүрери чыл түлүм калбарып турар.

Областың ном үндүрер чериниң тыва дылче очулдурган болгаш массалыг тираж-биле үндүрген номнарының аразында, чижээлээрге, В. И. Ленинниң «Фридрих Энгельс», «Аныяктар эвилелериниң сорулгалары» деп чогаалдары, И. В. Сталинниң «Национал айтырыы болгаш ленинизм», «Марксизм болгаш дыл эртемниң айтырыглары» деп чогаалдары, Гогольдуң — «Ревизор», Горькийниң — «Чаш чораанын» болгаш «Ава», Чеховтуң—«Рассказтары», Бабаевскийниң — «Чер кырында чырык», В. Полевойнуң— «Өзүлүг кижи дугайында тоожу» деп номнары, а ол ышкаш С. Сарыг-оолдуң, Ю. Кюнзегештиң болгаш С. Сюрюн-оолдуң шүлүктериниң чыындылары болгаш оон-даа өскелер бар.

Областың ажылчы чоннары политиктиг, уран-чечен, көдөө ажыл-агый, эртем-техниктиг болгаш литератураның өскелдээ хевирлеринге улам-на өзүп турар сонуургалын илередип турар. Номнарны массаларже калбаа-биле чоокшуладырының бүгү-ле таарымчалыг аргалары бисте бар, ынчалза-даа ол аргалар ыракта четпес ажыглатынын турар. Областа ном садыглаашкынының байдалы кандыгыл дээрге, областың ном садыының чериниң талазы-биле план нийтизи-биле күүсетиген-даа болза, Танды районга ном магазинининиң чонга ном садыглаашкынының чыл планы 78,6 хуу, Тес-Хемге—58 хуу, а Барыын-Хемчик районга — чүгле 39 хуу болган.

Областың ном садыының чери дыка четпес ажылдап, ном садыглаашкынының байдалын ханызы-биле анализтевейн, номга чоннуң негелде-хереглелдерин четпес өөренип, ажылчыннарның, колхозчуларның, интеллигенцияның культурлуг хереглелдерин долдур хандырар дээш чогуур оперативтиг чоруун илередейн турар.

Бин-Хем районда ном садыының магазинининиң эргелекчизи эш Ермолаева ышкаш боттарының ажыл-хөрөэн билир болгаш аңаа ынакшылдыг ажылдакчылар ном садыының четкизинде эвээш эвес. Ынчалзажок массаларга номну нептередириниң талазы-биле оларның аргаларын областың ном садыының чери өөренип көрбейн турар болгаш оларны ном садыының бүгү ажылдакчыларына нептеретпейн турар.

Көдөөге ном нептередири—хереглел кооперациязының эң чугула хүлээлелериниң бирээзи. Ындыг түрбүже, бистин областа хереглел кооперациязының чамдык ажылдакчылары ном садыглаашкының чедир үнелевейн турар. Оон чижээнге ном садыглаашкының эжижидер талазы-биле чогуур хемчеглерни албайн турар Барыын-Хемчик, Танды болгаш Эрзин райполарының улуртур ажылдакчылары хамааржыр.

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң доктаалында болгаш партияның өске-даа шиитпирлериниң көдөөнин ажыл-ишчилериниң мурнунда кайгамчык улуг сорулгалар салдыган. Оларны боттандырары колхозчуларның, механизаторларның, көдөө интеллигенцияның политиктиг болгаш техниктиг белеткелиниң улам ынайгы өзүлдезин негеп турар. Ол чорук оларның угаан-боллал хереглелдерин, оларның совет номга негелдезин хандырары-биле кайгамчык улуг холбаалыг.

Ном садыглаашкының хөгжүдер талазы-биле туруп турар харыысалгалыг сорулгаларны чедишкиниг боттандырарынга ном садыының бүгү ажылдакчыларының харыысалгазын бедидери, ном садыглаашкының партияның болгаш чазактың салган сорулгаларының деңнелинге чедир көдүреги эргежок чугула. Колхоз, совхоз, МТС бүрүзүнге, культура-чырыдыышкын албан чери бүрүзүнге бүгү таланың эдбек литературалыг библиотека турарын, ном садыының магазин болгаш киоск бүрүзү, райпонуң магазин болгаш лавка бүрүзү чонга ном садыглаарының талазы-биле онаалгаларны ай санында долдур болгаш ажыр күүсеткен турарын, комсомолчуларның, колхоз активиниң, харылзаа ажылдакчыларының иштинден чүс-чүс кижилер фермаларга, бригадаларга, колхоз төптеринге номнар садыглап турарын чедип алыр херек.

Партия организациялары болгаш чер-чер Советтери ном садыглаар организацияларның ажылын үргүлүү контрольдаар, оларга практиктиг дузачы көргүзер хүлээлелиг. Номну массаларның иштинге нептередири комсомол болгаш профэвилел организацияларының, бистиң бүгү хөй-нийтивистиң хүн-бүрү кичээнгейин болгаш идепкейлиг киржилгезин негеп турар.

Номну—массаларже!

Чоннуң организастыының илерээшкини

БЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Барыын-Хемчик райониуң ажылчы чоннары соңгулдалар хүнүнде чаңгыс эпсеткилдиин илереткен. Биче-Тейде № 21 соңгулда участогунга баштай кээп бадыгаан 70 харлыг Ойдуп ашак бюллетеньнерни урнаже салып тургаш мынча дээн:

— Төрөэн бистиң партиявыстың Төп Комитединиң январь Пленумунуң доктаалы чоннуң материал-культурлуг амыдыралын улам чаагайжыдарынче шуут угланган. Мээң кадарып турарым ферманың аныяк инектери менди, күштүг кыштаглап турар. Төрөэн чурт, Коммунистиг партия дээш бадыладым.

Районнуң Эзим-Адаа, Шекпээр, Арыскаңныг, Оруктуг-Сайыр, Алдын-Булак участоктарынга бадылаашкын баштайгы шакта-ла доосту берген. Эртенгинин 8 шакта бүгү соңгукчуларның 70 хуузу бадылапкан турган, шупту участоктарга бадылаашкын кежээкинин 8 шакта доозулган.

Кур черлер аңдарылгазында чаа үүл

АЛМА-АТА. Казахстанның МТС-териниң болгаш совхозтарының механизаторлары кур черлер аңдарылгазының улуг дуржулгазын мөөнизээннер. Кокчетав областың Рузаевск МТС-ниң коллективиниң дуржулгазы практикага солун болуп турар. Ол коллектив чер ажылының институдунуң эртем ажылдакчылары-биле чогаадыкчы кады ажылдажылга-биле кур черниң ширин аңдарарын болгаш ажылдап кылырын харугда чорударынга херектиг агрегатты тургускан. Ол агрегат-трактордан, трактор аңдазынындан, дискалыг лущильниктен болгаш «Зиг-заг» деп илиирден тургустунган. 1954 чылда шак ындыг агрегаттарны бүгү-ле трактор бригадаларынга четчелеп тургускан турган. Оларны-биле харугда 15 мүн хире гектар кур черни аңдарган, дискалаан болгаш илиртээн.

Рузаевскиниң механизаторларының агрегады тракторну долу күчүзү-биле ажыглаарынга, кывар үүлдү камналгалыг чарыгдаарынга, чаа черлерни ажылдап кылырынга акша-хөренгилериниң чарыгдалын болгаш күш-ажылдың чарыгдалын барык-ла ийи катап кызырарынга дузалаан.

Ол МТС-тиң механизаторларының дуржулгазын Кокчетавск, Соңгу-Казахстан болгаш Акмолинск областарының өске-даа МТС-теринге болгаш колхозтарынга сонуургап көрген. Чамдык МТС-терде болгаш колхозтарда кур черлерни харугда аңдарарынга болгаш ажылдап кылырынга херектиг агрегаттарны белеткеп турар.

(СЭТА).

БҮГҮ УЛУСТУҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Февраль 27-де РСФСР-ге, Украин, Белорус, Узбек, Грузин, Литва, Молдав, Латви, Таджик, Туркмен болгаш Эстон ССР-лерге эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринге, автономнуг республикаларның Дээди Советтеринге болгаш ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтеринге соңгулдалар болуп эрткен. Совет улус ол хүнүү политиктиг болгаш күш-ажылчы кайгамчык улуг көдүрүүшкүнүн байдалында. Коммунистиг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр хоорайның болгаш көдөөнин ажыл-ишчилериниң улам ынайгы сырый каттыжышкынының байдалында уткаан. Соңгулдаларның хүнү бүгү улустың байырлалының хүнү, улуг тиилелгенин хүнү, коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң күчүлүг улусчу блогунуң чаа тиилелгезинин хүнү болган.

Бистиң Төрөэн чуртувустуң найыслалы—Москва байырлалдың кайгамчык чаагай шинчизи кире берген турган. Оон делгем кудумчуларында болгаш кайгамчык улуг шөлдөрүнде сан чок хөй туктар болгаш транспарантылар. Бажыннарның мурнуу талазында—партияның болгаш чазактың улуртукчуларының портреттери, москвачыларны ынак Төрөэн чуртуң күчүлүдүн маадырлыг күш-ажыл-биле быжыглаарынче кыйгырып турар плакаттар. Аныяктарның үнери кудумчуларда өөрүшкү-хөглүг чаңгыланып, хөгжүм байырлалды-биле лиңмиреп турган. Москвачылар өг-бүлелери-биле болгаш чаңгыс-чаңгыс-даа болуп алгыаан пунктуларже бадылаарыбиле шуужуп чоруп турганнар. «Кирии моорланар!» деп сагыш сеткиллиг ханылыган чаагай сөстер соңгукчуларны чер болганга үткүп турган.

— Төрөэн эрге-чагырганы соңгуп тур бис! — деп 1905 чылдың революциязының киржикчизи Архип Федорович Гришин чугаалаан. Ол 77 дугаар соңгулда участогунга баштайгыларның бирээзи болуп келген. Хлан шериглериниге улур Кызыл Пресниянын баррикадаларынга 50 чыл мурнунда тулчуп чораан хоочун ажылчынның сеткил-сагыжы чер-ле билдингир. Совет улусчу эрге чагырганын баштайгы үлегер-чаңзаэ болган баштайгы Советтер ынчан төрүтүнүлээн. Архип Федорович ам 70 харлыг, ынчалза-даа ол бодунуң кады өскени машина тудуунуң заводуң казар хөнү чок болгаш контролер болуп ажылдап турар.

Депутаттарга кандидаттарның аттарлыг бюллетеньнерни ол соңгулда хааржаанче камнаы-биле бадырган. «Трехгорная манифактура» комбинаттың цех начальниги РСФСР-ниң Дээди Соведиге бадылатырып турар В. И. Ворошинни ол алдаржаан чаартыкчы болганы-биле билир, ынчаарга Кызыл Пресниянын район Совединиң депутаттарынга кандидаттар В. Михайлов биле Е. Суховцева олар-биле ол чаңгыс заводта кады ажылдап турар.

Медицина техникумунуң студентизи Мила Жиголина ол-ла участокка бир-ле дугаарында бадылаан. Аңаа ийи дапкыр байырлал болган — соңгулдаларның бүлүүзүнде ол уруг 18 хар харлаан.

РСФСР-ниң Дээди Совединиң болгаш чер-чер Советтериниң депутаттарынга Москвага чеди мүн ажыг кандидаттарны депшиткен турган. Ол дээрге, мурнакчы кижилер — заводтарның болгаш фабрикаларның чаартыкчылары, эртемнин болгаш уран-үүлүүн ажыдакчылары, хөй-нийти организацияларының болгаш ажылчы чоннар нийтилелдериниң төлээлекчилери.

Москваның Дзержинский, Ленинградский, Молотовский болгаш Калининский округтарынга бадылаашкын бедик политиктиг идепкейниң байдалында болуп эрткен. Аңаа РСФСР-ниң Дээди Совединиң депутаттарының кандидаттары Н. А. Булганин, Г. М. Маленков, В. М. Молотов болгаш Н. С. Хрущев бадылатырган турган. Ол округтарга хүннүң баштайгы чартыында-ла соңгукчуларның аажок хөй нуруузу бадылапкан турган.

Москвага хүндүскүнүн дөрт шакка чедир соңгукчуларның 99 ажыг хуузу бадылапкан турган.

Ленинград байырлалды-биле шиметиннинкен турган. Маадыр хоорайның ажылчы чоннары бүгү күштерин коммунизм тургузуушкунунуң улуг хөрөэнге бөөр деп боттарының чайгылыш чок шиитпирлиин соңгулдаларның хүнүнде чаа күш-биле чайыналдыр көргүскен. Олар күрүне эрге-чагыргазының органнарынга 5400 ажыг кижини соңгааннар. Оларның аразында «Соңгу полюс—3» деп станцияның начальниги, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры А. Ф. Трешников, композитор Д. Д. Шостакович, конструктор В. Н. Климов болган оон-даа өске хөй-хөй кижилер бар.

Ыракы Якутияга, Ыраккы Чөөн чуртун далай пароходунуң баштаар черинин судноларынга, Коряк национал округтуң ийи ажылдыг колхозтарынга, Москва—Пекин поездилерге, Төп Арктикада көжүн чоруур доштар кырында станцияларга болгаш Россий Федерациязының өске-даа пунктуларынга бадылаашкын улуг көдүрүүшкүн-биле болуп эрткен.

Таджикистанның хоорайларынга, ажылчын болгаш көдөө суурларынга сеңгулдалар улуг политиктиг идепкейниң байдалында болуп эрткен. Хүндүскүнүн ийи шакка чедир республиканың соңгукчуларының 98,2 хуузу бадылапкан турган. Гарм болгаш Куляб областарга, Ленинабад хоорайга ынчан-на соңгукчулар 100 хуу бадылапкан турганнар.

Эстон ССР-ниң найыслалы—Таллинге эрткен соңгулдаларда бөөр улуг өскерлиишкиннер болган. Хоорай чүс-чүс чаа бажыннар-биле шиметиннген. Хоорайга соңгулдалар хүнүнде 900 ажыг депутаттар бадылатырган. Соңгулдалар улуг политиктиг идепкей-биле эрткен. Тартуга, Нарвага, Пярнуга, сланецтиг бассейнинин хоорайларынга—Боктла-Ярвага болгаш оон-даа өскелерге бадылаашкын бир эп-сеткилдиг чоруп турган. Көдөө ажылагый артельдеринге болгаш балык ажылдыг колхозтарга соңгулдалар улуг көдүрүүшкүн-биле эрткен. Эстон ССР-ге 12 шакка чедир соңгукчуларның 90 хире хуузу бадылапкан турган.

Грузиниң хоорайларынга болгаш суурларынга байырлаашкынныг байдал нептерээн турган. Бадылаашкыннар пунктуларында кыдыгаан шимээн бажыңарже эртен эрте мүн-мүн кижилер шуужуп чоруп турган. Тбилисиниң камвол-шекпен комбинадының клубунга республиканың Дээди Соведиге соңгулдалар талазы-биле Дидубийский соңгулда округунуң 1 дугаар соңгулда участогу турган. Хөй станоктарда ажылдап турар аргыкчылар И. Дидебашвили, Т. Анитовой, М. Бараташвили олар ажыл талазы-биле боттарының эжи—ол бүдүүрүлгенин чаартыкчызы М. И. Размадзенин ады кирген бюллетеньни алырга оларның түрүктерин чоргазарланыышкын болуп келген. Комбинаттың коллективи соңгулдалар хүнүнге төлептиг ужурашкан. Чыл эгезинден бөөр комбинат пландан ажыр 18 мүн ажыг метр белен пестерни бүдүрүп үндүрген.

Республиканың эң аныяк хоорайларының бирээзи—Руставелиниң чуртакчылары боттарының хүлээлгезин бедик көдүрүүшкүн-биле күүсеткеннер. Ынла ховуда дайын сөөлүндеги бет чылдарының дургузуунда Грузиниң кара металлургизының баштайгызы—Грузияга партияның болгаш улустуң тура-соруун өзугаар тывылган аар индустрияның хөй-хөй будүүрүлгелериниң бирээзи—Закавказьениң Сталин аттыг металлургия заводу өзүп үнген.

Грузин ССР-ниң, Абхаз болгаш Аджар АССР-лериниң Дээди Советтеринге база республиканың чер-чер Советтеринге Грузиниң ажылчы чоннары үжен мүн ажыг депутаттарны соңгаан.

Туркмениянын найыслалы—Ашхабадтың кудумчуларын бадылаашкынының эгелээриниң мурнунда-ла хөглүг шинчи кире берген. Чайыннандыр чыдыын каан соңгулда участоктарынче күш-ажылдың хоочун кижилери болгаш станоктарга чүгле чаа ажылдан киртен аныяктар, база ажылчыннар, эмчилер, инженерлер, албан-хаакчылар, бажын өөлери шуужуп чоруп турганнар.

Туркменияның чер болганына соңгулдалар политиктиг болгаш күш-ажылчы бедик идепкейниң, ажылчыннарның, колхозчуларның болгаш интеллигенцияның мал болгаш чер ажылын улам ынай көдүрер талазы-биле партияның айыткан программазын күүседиринче бүгү күженнишкиннерни салыр деп изиг күзел чүткүлүүн байдалында эрткен.

Риганың соңгулда участоктарынга баштаңгы-ла үлегериниң ялы-өрүү адырларының хөй-хөй мурнакчылары кээп бадылааннар. Соңгукчуларның аразынга кур черлерни шиигөдип алырының районнарынга барып доктаамал ажылдаары-биле чоруштарынга белеткенин турар комсомолчулар болгаш аныяктар база турган.

Латвияның көдөөзинин ажыл-ишчилери соңгулдалар хүнүн өөрүшкүлүг уткааннар. Мурнакчы МТС-тер болгаш колхозтар часкы ховуу ажылдарынга бүрүн белеминин дугайын медеглээннер. Латвияга хүнүүн баштайгы чартыында-ла соңгукчуларның 96 ажыг хуузу бадылапкан турган.

Литваның эрте бурунгу найыслалы—Вильнюс соңгулдалар хүнүн байырлалдыы-биле уткаан. Соңгулдалар бедик идепкейниң байдалында эрткен. Хүндүскүнүн ийи шакка чедир Вильнюске соңгукчуларның 90 ажыг хуузу бадылапкан турган. Эзлэн хөй районнарга, оон иштинде Линкувский болгаш Эйшишский районнарга хүндүскүнүн 12 шакка чедир бүгү соңгукчулар бадылапкан. Республиканың соңгулда участоктарынга бот-тывынгыр уран-чүүлүүн чүс-чүс коллективтери, уран-чүүлүүн мастерлери оюн көргүскүлээн.

Белоруссияның хоорайларынга болган суурларынга февраль 27-ниң эртенги байырлалдыы-биле эгелээн. Туктар-биле, плакаттар-биле, транспарантылар-биле шиметиннген кулумчулар таварты ажылчы чоннар боттарының хамаатты хүлээлгезин күүседир дээш соңгулда участоктарынче шуужуп чоруп турганнар.

Минскиниң № 15 соңгулда участогунга бадылаашкын улуг политиктиг көдүрүүшкүн-биле эрткен. Аңаа БССР-ниң Дээди Совединиң депутадынга СЭКП ТК-ның Бирги Секретары Н. С. Хрущев бадылатырган. Республиканың Дээди Совединиң депутадынга ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошилов бадылатырган. 23-кү соңгулда участогунга ажылчы чоннар бир эпсеткилдиг бадылааннар.

18 шакка чедир республикага соңгукчуларның 99,9 хуузу бадылаашкынга киришкен турган.

Тургустунган чаңчыл өзугаар Кишиневтиң хөй-хөй соңгукчулары бадылаашкыннар пунктуларынга эртенгинин 6 шактың мурнунда-ла чедип келген турганнар. Днестр хемниң кавызында Слобода районнуң Чобручи суурунуң колхозчуларының бажыннарынга электри оттары дүне-ле чырып келген турган. Ленин аттыг колхозтуң алдаржаан виноградчызы—звеночузу, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Б. Г. Сларивак кадайы, оглу болгаш дөрт уруглары-биле кады бадылаашкынга киржир дээш бирле дугаарында келгеннерниң бирээзи болуп келген.

— Бистиң бүгү колхозчу өг-бүлевис коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң улусчу блогунуң кандидаттары дээш бадылап турар—деп Кирилл Григорьевич чугаалаан. Бо өөрүшкүлүг хүнде бистер колхозчулар СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң шиитпирлерин күүседир дээш күш-ажылывысты-даа харамнанмас бис деп Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка бүзүредири күзенчиг-дир.

Ташкентиниң мүн-мүн ажылчы чоннары эң эки кижилерни Советтерге соңгуур дээш эртенден эгелээш-ле соңгулда участоктарынче шуужуп чоруп турган. № 84 соңгулда участогунга «Ташсельмаш» заводтуң ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары бадылаан. Хөвен ажаар талазы-биле колхозтарның болгаш совхозтар ажылчыннарының күш-ажылын чилгедип турар мүн-мүн машиналарны ол бүдүрүлге берген. Шуктулга цехиниң формовщиги Мухамед Рахимовтуң медеглээнде болза:

— Мен бөгүн бистиң төрөэн Коммунистиг партиявыстың мерген угаанныг политиказы дээш бадыладым. Бистер, машина тудугжулары аар индустрияның өзүлдезинин дугайында үргүлчү сагыш салыр турары дээш партияга ханызы-биле өөрүп четирген бис. Көдөө ажылагыйны чаа техника-биле улам эки чепсеглээри, бистиң Төрөэн чуртувустуң күчү-шыдалын улам эки быжыглаары дээш бистиң иштивистен кижи бүрүзү күжүн харамнанмас.

Узбекистанның хөвенчилери улусчу кандидаттар дээш кайгамчык эп-сеткилби-биле бадылааннар. Олар соңгулда хүнүн тарылгага үлегергиг белеткел дээш социалистиг чарышты калбартыры-биле демеглээннер.

Карпаттарның ооргуларынан Дон ховулары чедир, Полесьеден Кара далайның эриктери чедир—Украинаның бүгү калбак девискээринге—чер болганга дай хаазы-биле денге байырлалдыг хөглээшкин эгелээн.

Киевчилер бүгү совет кижилер-биле бир дөмей, соңгулдалар хүнүн чаа-чаа күш-ажылчы тиилелгелер-биле уткаан. 400 хире будүүрүлгелер боттарының соңгулда мурнундагы хүлээлгелерин хуусал бетинде күүсеткен.

Украинаның найыслалынын Октябрьскай соңгулда округу. Ол районда мөөнетиннген машина тудуунуң улуг будүүрүлгелериниң «Большевик», «Кызыл экскаватор» заводтарының, Горький атмыг станок тудуунуң заводунуң болгаш оон-даа өске будүүрүлгелериниң коллективтери соңгулдалар хүнүнге төлептиг ужурөжүр деп чарышпышаан, чуртка пландан дашкаар чүс-чүс миллион рубльдин продукциязын бергеннер. Машина тудугжулары коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш боттарының бадылаашкынларын бербишаан, аар индустрияның улам ынайгы хөгжүлдезинге, бистиң Төрөэн чуртувустуң күчү-шыдалын быжыглаарынга боттарының күштерин харамнанмас деп медеглээннер.

Донбасстың шахтёрлары, Приднепровьениң металлургтары, Харьковтуң, Львовтуң, Одессаның машина тудугжулары, көдөө ажыл-агыйның ажыл-ишчилери, бүгү Украинаның ажылчы чоннары коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң бүзүлбас блогунуң кандидаттары дээш бедик политиктиг идепкей-биле бадылааннар. Республиканың бүгү девискээринге бадылаашкын колдуунда хүннүң бирги чартыында доозулган турган.

Чер болганга эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларның Дээди Соведиге база ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтеринге соңгулдалар улуг патриоттуг көдүрүүшкүнүн байдалында болуп эрткен. Бистиң чуртувустуң ажылчы чоннары үлетпүрүн болгаш көдөө ажыл-агыйның эң эки кижилери, эртемнин болгаш культураның ажылдакчылары дээш, партияның болгаш чазактың удуртукчулары эштер Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев дээш, коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң бүзүлбас блогунуң кандидаттары дээш бадылавышаан, Коммунистиг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр боттарының чаңгыс эптиин болгаш сырый каттышканын, боттарының социалистиг Төрөэн чуртунга кызыгаар чок ынакшылдын болгаш бердингенин база даян чайыннандыр көргүскеннер.

(СЭТА).

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң доктаалын күүседир дээш

Тес-Хем районнуң колхозчулары, механизаторлары болгаш көдөө ажыл-агыйның түскай эртемниглери СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң доктаалын боттарының хуралдарынга таныжып чугаалашпышаан, ону күүседиринче угланган практиктиг хемчеглерни болгаш социалистиг хүлээлгелерни ап турарлар.

Сталин аттыг колхозтуң мурнакчы малчыннарының ол докталалы танышкан хуралынга малчын эш Соян Дава—Мал ажылының продуктуларын будүүрүп көвүдедир дугайында Коммунистиг партияның Төп Комитединин январь Пленумунуң докталы болза, совет кижилерниң материалдыг чаагай байдалын бедидериниче угланган улуг салыышкын-дыр—деп чугаалаан. Эш Дава бодунуң саналынга колхозтуң мал ажылында четпестерни-эң ылангыя дагда малга суттат чедишпейн турарын шүүмчүлевишаан, кадарып турар хойларының хураганнарын менди доруктурарын хүлээнген.

Малдың баш санын өстүрери, оон продуктулуун бедидери малдың ажаалгазындан, ону чылыг, чырык кажаалар-биле хандырарындан улуу-биле хамаржыр дээрин колхозтун тудуг бригадазының бригадири эш Хайын бодунуң саналынга демеглевишаан, бо чылын тудуг планын 100 хуу күүседир, ынчаарга тудуг ыяжы белеткээринин планын кышкы үеде күүседип, оон 70 хуузун колхоз төвүнге хар эрзир бетинде чедирип алыр дээн бригаданын хүлээлгезин колхозчуларга дыңнаткан.

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң докталын танышкан хуралдар районнуң Калинин аттыг, Молотов аттыг колхозтарынга болгаш Тес-Хем МТС-ке база болгулаан.

• • •

Мал ажылының продуктуларын будүүрүп көвүдедир дугайында СЭКП Төп Комитединин январь Пленумунуң докталын областың ажылчы чоннары күш-ажылчы көдүрүүшкүн-биле уткуп, ону амыдыралга боттандырарынга улам бедиткен хүлээлгелерни ап турар. Сүт-Хөл районда Сталин аттыг колхозтуң төвүнге болган хурал бедик көдүрүүшкүннүг эткен.

Кышкы мал ажылынче кичээнгейни улгаттырар, чаш малды бүрүн доруктурун алыр, фермаларга таарымчалыг кажааларны хандырар, четчир чем-суурну тургузар—бо бүгү айтырыглар хуралга көдүрүп турган. Инектиң сүткүрүн, хойнуң дүккүрүн чедип алыры дээш демисел колхозчу ишчилериниң күш-ажылчы харыызы болур.

Часкы ховуу ажылынга хынамчалыг белеткенир, тудуг материалдарын чогуур өйүнде белеткеп сөөртүр талазы-биле база тодаргай хүлээлгелер алдынган.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

СЭКП райкомунуң пленумунуң доктаалын күүседир дээш

СЭКП Каа-Хем райкомунуң 1954 чылдың декабрьда болуп эткен пленумунга партийжи-политиктиг ажылды эжижидериниң дугайын чугаалашкан. Пленумнуң доктаалын күүседиринче угланган хемчегларни СЭКП райкомунуң бюрозу, ооң пропаганда болгаш агитация киллизи ап чоруткан. Агитпунктуларны тургузуп, оларның эргелекчилерин, агитас-массалыг ажылдың планын СЭКП райкомунуң бюрозунга бадылаан. Агитпунктулар эргелекчилериниң чөвүлел хуралын болгаш агитаторларның бөлүктер аайы-биле хуралдарын база илеткелчилернин, лекторларының чөвүлел хуралын эртиргеш, лекция пропагандазының планын база бадыжаан.

Партия эге организацияларының хөй нуруузу-ла пленумнуң доктаалынга үндезилээш агитас-массалыг ажылды эжижидериниче угланган боттуг хемчеглерин ап, агитколлективтерниң составтарын чаартып, агитаторларны партия хуралынга бадылавышаан, оларны ажылдаар участоктарга быжыглап хувааган. Агитаторларның ажылын партия хуралдарынга чугаалажып көрүп турор апарган. Сарыг-Септиң ортумак школазында партия эге организациязы (секретары эш Иванова), район эмнелгезинде партия эге организациязы (секретары эш Зверева), Даниловкада партия эге организациязы (секретары эш Селина) Ильинкада партия эге организациязы (секретары эш Берестов) олар агитас-массалыг ажылга партийжи удуртулганы эжижиткеннер.

Бо хемчеглер чон ортузунга партийжи-политиктиг ажылды эжижидер талазыбыле эки түңнелдерни берип турар. РСФСР-ниң Дээди Советинге болгаш черчер Советтеринге соңгулдаларга белеткелдериниң үезинде агитас-массалыг ажылдың деңнели элээн эжижээн. Агитпунктулар деритинген, агитас-массалыг ажылдың планнары чогаатынган болгаш чорутунуп турар лекцияларның, беседаларның темалары улам-на калбарып, ооң идеялыг деңнели улам-на бедип турар. Сарыг-Септе эш Яковлев эргелекчилээн № 1 агитпункт, эш Болягин эргелекчилээн № 2 агитпункт, Даниловкада эш Попков эргелекчилээн, Ильинкада эш Тишешко эргелекчилээн агитпунктулар партийжи-политиктиг, агитас-массалыг ажылдың ёзулуг төвү болу бергеннер. Мында лекцияларны, илеткедерни үргүлчү номчуп турар.

Билиин болгаш мергежилин бедитпишаан, агитация ажылынга идепкейлиг киржип турар агитаторлар районда өскөн эвес. Оларның чижээнге районнуң кижи эмнелгезиниң ажылдакчылары эштер Бабушкина бале Несованы, райпо ажылдакчызы эш Кудрявцевти, «Ленинчи орук» колхозта эштер Шыдыраа, Федорова оларны киирип болур.

Агитаторлар тайылбыр ажылын ажылагайының айтырыглары-биле холбаштырбышаан, ажылды эжижиринче чонну мобилизастаарын чедип ап турарлар. Чижээ, «Тиилелге» колхозта партия эге организациязының агитатору эш Лякина колхозтуң малчыннарынга беседа кылып берип чораан оларның ажылы-биле танышкан, фермада малдың ажаалдазы багай, кажаа соок, малдың чеми үстү бээр чоруктар фермага турганын болгаш ферма ажылдакчылары харысалга чок ажылдан турарын колхозтуң баштаар черинте дыннаткаш, боду мал фермазының эргелекчизи-биле кады малчыннарның хуралын кылып, аңаа бо четпестерни узуткаар дугайында хемчеглерни чугаалашкан. Ооң сөвлүнде беседаларын ферманың, колхозчуларның ажылы-биле холбаштырып, бодунуң сүмелин оларга берип, мурнакчы колхозтарның мал фермаларының чедишкиннерин оларга тайылбырлап турганындан колхозтуң ол фермазының ажылында четпестер ам узуткатынган.

Районда лекция пропагандазының ажылы база эжижип турар. Агитпунктуларга, клубтарга, бүдүрүлге, албан черлеринге номчутунуп турар лекцияларның идеялыг деңнели бедип турар. СЭКП райкому болгаш партия эге организациялары лекторларның мергежилин, билиин бедидери-биле оларның номчуур лекцияларының темаларын оларга сүмелеп берип турар апарган. Ол чорук эки түңнелди берип турар. Чижээ, районнуң кижи эмнелгезиниң эмчизи лектор эш Зверева бодунуң тускай эртеминге холбашкан лекциялардан аңгыда «Совет кижилериниң моральдыг мөзү-шынары» деп темага лекция номчуурунга, СЭКП райкомунуң пропаганда киллизиниң эргелекчизиниң оралакчызы эш Ильин деңгей байдалынга холбашкан лекцияларны номчуурунга мергежип алганнар.

Партийжи-политиктиг ажылдың деңнелин бедидеринге СЭКП райкомунуң пропаганда болгаш агитация киллизиниң организастап чорутканы хыналда агитас-массалыг ажылды эжижиринге улуг практиктиг дузаны берген. Ол хыналлада ажылдың эки дуржулгазын илереткени-биле чергелештир, агитас-массалыг ажылды партияның чамдык эге организациялары эптежир аргажок багай удуртуп турганы илерээн. Чижээ, районнуң үлетпүр комбинадында партия эге-организациязы (секретары эш Горшевин) агитаторларның дамзызын кызаа-даа, оларга ол дугайын дыннатпаан болган. Райкүүскомда партия эге организациязы (секретары эш Воробьев) агитаторларның чамдыызын партия хуралынга бадылаваан болгаш харын кымнар агитаторларыл дээрлин боду безин билбес болган. Ол ышкаш МТС-те партия эге организациязы агитаторларның ажылынга кандыг-даа хыналда, негелде чок болуп турганындан оларның хөй безин быжыглатынган участоктарынга үр үелерде барбайын тургузаан.

РСФСР-ниң Дээди Советинге болгаш ажылчы чоннарның чер-чер Советтеринге соңгулдалар үезинде чедип алдынган агитас-массалыг ажылда чедишкиннерни быжыглавышаан, ооң шынарын улам-на бедиерин чедип алыры районнуң партия организациязының чугула соруулгазы болур.

К. ЧАМЗЫРЫН,

СЭКП райкомунуң пропаганда болгаш агитация киллизиниң эргелекчизи.

Көскү агитация — кижизидилге ажылының чугула чепсээ

Партияның идеология ажылының бир чугула хевири көскү агитация болур. Партияның Чөөн-Хемчик райкому болгаш ында партия организациялары көскү агитацияны эжижидер дугайында эдээн хемчеглерни алган.

Районда кызыл булуңнар, клубтар, агитпунктулар лозунг, плакаттар-биле, партияның болгаш совет чазактың улуртукчуларының портреттери-биле база фото витриналары-биле шиметинген. Районнуң колхозтарында болгаш будүрүлге, албан черлеринде 63 хана солуннары үргүлчү үнүп турар. Районда 29 санныг солун витриналары, 11 көргүзүг самбыралары, 17 санныг хүндүлел самбыралары организастатынган.

Көскү агитацияның ажылын Ленин аттыг колхозта партия эге организациязы (секретары эш Кылын-оол), «Искра» колхозта партия эге организациязы (секретары эш Шынгыр-оол), «Коммунизмче орук» колхозта партия эге организациязы (секретары эш Санчижап), Чадаана МТС-те партия эге организациязы (секретары эш Шириндивин), Чадааның автотранспорт конторазында партия эге организациязы (секретары эш Тупицын) эки организастаанар. Ында хана солуннары план ёзугаар, айда бирден эвээш эвес үнүп турар. Партияның бо эге организацияларының секретарылары хана солуннарының идеялыг деңнелин бедиринче, аңаа мурнакчыларның дуржулгазын чырыдарынче, шүгүмчүлелди калбартырынче болгаш хана солуннуң чурумал-шимелдезин эжижиринче онда кичээнгейни салып турар. Хана солуннуң бижитинген эгелекчи саналдарны база шүгүмчүлелдерни партия, комсомол болгаш профэвидел эге организацияларының хуралынга чугаалажып турар.

«Коммунизмче орук», «Искра» болгаш Ленин аттыг колхозтарда партия эге организациялары ол колхозтарның боттарының ажыл-агай болгаш культура талазыбыле чедишкиннерин көргүскен диаграммаларны кылган болгаш мурнакчы колхозтарның дуржулгазынга, ында колхозчуларның ажыл-амыдыралынга холбашкан чуруктарны таарыштыр делгеп азып турар. Бо чорук колхозчу амыдыралдың бай-шыдалгырын пропагандалаарынга, база колхозчуларны күш-ажылче мобилизастаарынга улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Ооң-биле чергелештир партияның көскү агитациязын районда ам-даа чедир кылбайын турар партия эге организациялары база бар. Оларга Калинин аттыг колхозта, Чадаанда кедээ ажыл-агыйның дуржулга станциязында, районнуң харылзаа конторазында партия эге организациялары хамааржырлар.

Ам соруулга болза, партияның үлүрүп турары шиитпирлерин амыдыралга боттандырарынга, ажылчы чонну күш-ажылчы чедишкиннерже мобилизастаарынга улуг рольду ойнап турар көскү агитацияның ажылын улам-на эжижидери болур.

М. КЫЗЫЛ-ООЛ,

СЭКП райкомунуң пропаганда болгаш агитация киллизиниң эргелекчизи.

Районнуң культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылы

Өвүр районунда культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылын мурнуда чылдарда турып турган деңнели-биле алырга бо чылын элээн эжижип, культура албан черлериниң четкилери өскен. Районнуң колхозтарының бүрүзүнде-ле номчулга бажыңнары база район иштинде 3 турум кино ажылдап турар. Район төвүнде культура бажыңы аныяктарның культурлуг дыштанылгазының ёзулуг одаа болу берген. Ында бот-тывынгыр уран-чүүлден ырының, шииниң бөлүмнери доктаамал ажылдап турар. Аныяктар хостуг шактарын культура бажыңынга чөп ажыглап, бот-тывынгыр уранчүүл бөлүмнерин организастап, суурнуң чурттакчыларынга концерттерни көргүзүп турарлар. Аныяктарның бот-тывынгыр уран-чүүл көргүзүглериниң талазыбыле чамдык талантылыг кижилер эткен чылын областың бот-тывынгыр уран-чүүл маргылдаазынга эки түңнелдерни көргүскен. «Торгалыг» колхозтан колхозчу эш Дензинмаа Бүү-Российниң бот-тывынгыр уран-чүүл маргылдаазынга киришкен. Ооң ынай, чонга кинокөргүзүлдези эжижээн. Район төвүнде кино механиктери эштер Грязев, Серен-Доржу база Саглыда киномеханик эш Калзан олар чонга кино-чуруктарны хөй улаа үндүрүп, боттарының онаашкан ажылын эки күүседип келгеннер. Ол ышкаш районнуң библиотека эргелекчизи эш Шалагинова онаашкан ажылынга ак-сеткилдиг ажылдап, номчукчуларга хүндүткелдиг болуп турар. Библиотеканың ном фондузу эткен чылдарга бодаарга ыракта өскен болгаш номчукчуларның саны көвүдээн. Ол ышкаш колхозчуларның ортузунга лекция болгаш беседаны чорудуп турар.

Ындыг болза-даа үстүнде айытынган чедишкиннер-биле чергелештир улус чырыдыышкынының талазы-биле ажыл районда четпес чоруп турар. Ыракта чурттап турар малчыннарга кино, концерт көргүзүлдези шуут чорудайын турар.

Чамдык суму Советтери болгаш колхозбаштаар черлери номчулга бажыңнарынга таарымчалыг байдалды тургузарынче сагыш салбайын турар. Чижээ, «Коммунизмче орук» колхозта номчулга бажыңы чок. Ол ышкаш колхозтарда ажылдап турар киномеханиктер Чимит-Дамбаа, Шыырап, Калзан, Билигин оларга чурттаар чер хандырып бербээн. Оларның ажылтөлеринин 1954 чылдың октябрьдан эгелээш 1955 чылдың февраль 10-га чедир төлевээн.

Культура албан черлериниң ажылын чоннуң өзүп турар негелделеринге чедир хандырары колхозтар баштаар черлеринден шуут хамааржыр. Районнуң 4 колхозтарында чангыс-даа клуб туттуналы херечи болур.

Т. САРЫГ-ООЛ.

Херээжен колхозчуларны колхоз будүрүлгезинге калбаа-биле киириштирер

Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» кедээ ажыл-агай артелиниң херээжен колхозчулары колхоз будүрүлгезинге улуг күш болуп турар. Колхозтуң ажыл-агыйының янзы-бүрү адырларында ажылдап турар херээженнерден күш-хүнүнүң доктаатынган минимумун доктаамал күүседип турарлар хөй.

Тудут ажылында 29 херээженнер ажылдап турарлар. Олар эткен чылын 32 чуртталга бажыңын малгаштап, чугайлаан болгаш 1460 кубометр оттулар ыяш хап белеткээн.

Колхозтуң хову ажылында ажылдап турар херээженнер эткен чылын бедик дүжүт өстүрүп алырынга улуг рольдуг болган. № 1 хову бригадазының кежигүннеринден Сюрюн эткен чылын 280 күш-хүнү ажылдааш, чүгле акша-биле безин 1700 рубль орулгалыг болган, Чигжитмаа 289, Дагбы 290 күш-хүнү ажылдаан, № 2 хову бригадазында эш Чозармаа 300 күш-хүнү ажылдааш, чүгле акшаны безин 2100 рубль алган. Ол бригаданың кежигүнү эш Комбу 295 күш-хүнү ажылдап кылган.

Мал ажылында ажылдап турар херээжен колхозчуларда күш-ажылчы чедишкиннер эвээш эвес. Чижээ, хойжу эш Догду-хой 100 хойдан 110 хураганны, Лама-Хур 92 хураганнарны менди доруктургаш, колхозтуң ниити малында дужаан бергеннер.

Ындыг болза-даа херээжен колхозчуларның күш-ажылын чөп организаставайн, оларның ортузунга тайылбыр массалыг ажылды кошкак чорудуп турарындан күш-хүнүнүң доктаатынган минимумун күүсетпейн турар ийикпе, азы колхоз будүрүлгезинге шуут киришпейн турар кижилер хөй. Чижээлээрге, Көкжыс, Анаймаа болгаш өскелер-даа эткен чылын чангыс-даа күш-хүнү ажылдап албаан.

Херээжен колхозчуларны колхоз будүрүлгезинге долузу-биле киириштирер дээш колхоз баштаар чери болгаш колхозта партия, комсомол организациялары улуг кичээнгейни салыр херек.

И. КЕЛИК-СЕНГИ.

Погаа тарылгазынга белеткел

Эрзин районда «Сталинчы орук» колхоз бо чылын погаа культуразын хөйнү тарыыр дээш аңаа белеткел ажылын чорудун турар. Погаадан аңгыда хөй чылда үнер сигеннерни болгаш кукурузаны база тараан турар.

Погаа шелүнге өдек, хүл төгер, погаа кажааларын септээр болгаш немей тудар база чемиштиг саважыгаштар белеткээр ажыл кидиң-не чоруп турар.

Ам 7.500 чемиштиг саважыгаштар кылдынган.

Чемиштиг саважыгаш белеткээр пермазын эштер Баадыр, Севил, Сотнам олар хүн бүрүде ажыр күүседип турар. Колхозчулар чемиштиг саважыгаштар белеткээриниң планын март 10-га чедир доозары-биле соруулга салган.

С. ЧАМЧАЕВ.

Социалистиг чарыштың түңнелдеринден

Чоокта чаа Бии-Хем районнуң партия, совет организациялары кедээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилериниң эткен чылты социалистиг чарыжының түңнелин үндүрген.

Районнуң колхозтары ажыл-агый планнарының күүселдезинге бедик көргүзүглерни чедип алган. 1953 кедээ ажыл-агый чылының түңнелинде чаңгыс «Кызыл тараачын» колхоз миллионер турган, а 1954 чылдың түңнелинде Кочетов аттыг болгаш «Искра» колхозтар миллионер колхозтар болу бергеннер.

Кочетов аттыг колхоз (даргазы эш Гордеев), «Кызыл тараачын» колхоз (даргазы эш Астафьев) мал өстүрериниң планын чүзүн аайы-биле ажыр күүсеткеннер.

Малды өстүрер, ооң продуктулуун бедидер дээш демиселдиң мурнакчылары хөй-биле илерээн. Кочетов аттыг колхозтуң чылгычызы эш Тюлюш Доспан эткен чылын төрүтүнген 64 кулуннарны чидириг чокка өстүрген. Ол колхозтуң хойжузу эш Байзара Сотпар-оол эткен чылын 350 баш төрээн хойдан 373 хураганнарны ажаап алган.

«Кызыл тараачын» колхозта саанчы эш Маады Биче-уруг 12 инек бүрүзүнденне ортумаа-биле 1774 литр сүттү саап алган. Кочетов аттыг колхоз эткен чылын сүт саалдазының планын 101,3 хуу күүсеткен.

Районнуң «Кызыл тараачын», «Кызыл сылдыс» колхозтары чурттаганын, культура-амыдыралдың, будүрүлгениң болгаш мал кажааларының тулугларының планын ажыр күүсеткеннер. «Кызыл тараачын» колхоз чурттаганын 13 бажыңнарын тудар турган 16-ны, 100 баш инек кирер бир кажаа тудар турган 150 баш инек кирер 2 кажааны туткан. Ооң ынай пландан ажыр колхоз баштаар черинин үш өрээл конторазын, колхозтуң клубун туткан болгаш ажыглалда киирген.

П. МАСКЫР-ООЛ.

Трактор бригадазы ховуже үнеринге белен

Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг МТС-тин № 4 трактор бригадазы Сталин аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң часкы тарылгазынче үнеринге белен.

Хову турлаанда «АТЗ-НАТИ» деп 2 трактору, 2 сеялканы, тракторнуң 5 корпустуг ардазының, кожулда херекселлерин кывар, чаар материалдарны хову турлаанда аппарып алган. Бригада 6 механизаторларны быжыглаан.

В. ТОГЛАКПАН.

Агротехниктиг курстуң өөредилгези

Танды районнуң «Революцияның чалбыжы» кедээ ажыл-агый артелиниң агротехниктиг курзунуң ийиги чылда өөредилгези элээн чедишкинниг чоруп келген. Ооң өөредилгезин агроном эш О. Чуева чорудуп турар. Эткен чылда агротехниктиг өөредилгени 20 кижи доозкан.

Агротехниктиг курстуң дыннакчылары 16 кижи кичээлдерни үспейн, кымыкка өөренип турар. Эткен чылдың ноябрьдан бээр алаан хөй кичээлдер эткен. Ында өөренип турар колхозчулар программа ёзугаар янзы-бүрү темаларлыг чүүлдерни өөренип эткен. Чижээ, тараа болгаш тараа-боб культураларының улус ажыл-агыйынга ужур-дузазының, чаалы чажып тарыыр болгаш күзүн чажып тарыыр тараалардың база хөрзүн болбазырадырының дугайында темаларны өөренген.

Эш Чуева кичээлдерге айыткан чүүлдеринге холбаштыр түс черниң хөрзүнүнүн, үнүштериниң дүжүттүүнүн болгаш агаар-бойдузунуң байдалын тодаргайлап, бедик дүжүт чедип алырының аргаларын айтып турар. Эриг хөрзүн болгаш тараа культураларының дугайында боттуг көргүзүглерни ол кичээлдерге ажыглап турар. Тараалардың кайы хире үнүш-дүжүттүүн агроном хынап көөрү-биле оларның үрезиннерин бичин хаажакчыгаштарга өстүрүп, ынчангаш ону практиктиг өөредилгеге ажыглап турар. Хөрзүн сайзырадыр дугайында эш Мальцевтиң аргазын агротехниктиг курстуң дыннакчыларынга эш Чуева тайылбырлап берип турар. Ол курста Алдын-оол, Миндинмей, Суян, Байыр-оол болгаш ооң-даа өскелер эки өөренип, айыткан чүүлдерни эки шингээдип ап турар. Колхозчулар Мальцевтиң аргазы-биле бо чылын 200 гектар черни сайзырадын кылыр дугайында соруулга салган.

И. ЧОРБАЕВ.

МТС-те болгаш колхозтарда партия организациялары

(СЭКП ТК-ның органы „Партийжи амыдырал“ деп журналдың январьда № 1 үнгенинге парлатынган „Номчукчуларга харыылар“ деп бөлүктен)

МТС-те партия организациязының секретары колхозтарга үргүлчү-ле баар ужурга таваржы турган. Ында трактор бригадалары, МТС-тиң тускай эртемниглери—агрономнар, зоотехниктер ажылдап турар. Секретарь ол кадрлар-биле ажыл чоруттушаан, колхозтарда партия организацияларынга таваржы бергилээр турган. Колхозчу-коммунистер МТС-тиң партия организациязының секретарын боттарының хуралдарынга чалап, аңаа айтырыгларны тургузаа бээр таваржылгалар удаа-дараа болуп турган. Бистиң бүү-ле ажылдарывыс колхозтар-биле чоок харылзаалыг. Ынчангаш МТС-те партия организациязының секретары колхозтарның партия организацияларын удуртур чыгыы чүве деп чамдык кижилер бодап эгелеп турары чадавас. Колхозчу-коммунистерден мындыг хомудал чугааны мен дыннаан мен: «МТС-те партия организациязының секретары трактор бригадазынга хуралды эрттиргеш, а огород бригадазынга дүшпейн баарды», чок болза, «ийи ай эртти, МТС-те партия организациязының секретары бистиң партия хуралынга кээн көрбеди».

Машина-трактор станциязы — колхоз будүрүлгезин өстүрериниг шиитпирлиг күш. МТС болдунуң ажылдап берип турары колхозтарның экономиктиг амыдыралының бүү талаларын харыылап турар. Ынчалза-даа мен бодап көөрүмге МТС-те партия организациязы колхозтарда партия организацияларының ажылынга холгаарлап өгелеп турган эвес, а трактористер-биле, тускай эртемниглер-биле ажылды күштелдирип турган, дааскан хүлээлгелеринте оларның харыысалгазын бедидип турган, колхозтарның ажыл-чорудулгазының байдалынга саңдарын көргүзер ужурлуг.

Бо айтырыг талазы-биле шын эвес тайылбырлакчылар бисте хөй чүве төлээзинде, МТС-те партия организациязыбыле колхозтарда партия организацияларының аразында харылзаа байдалы кандыг болур ужурлугун дээрлин тайылбырлап бээрин диледим.

П. СЕМЕИХИН,

Чөөлов областың Кубандык районунуң Уральск МТС-те партия организациязының секретары.

* * *

Самарск МТС-те болгаш Ленин аттыг колхозта социалистиг чарышка улуртулга дугайында айтырыгны СЭКП райкомунуң сөөлгү Пленумунга чугаалажып көрген. МТС-те партия организациязының секретары мени чүгле машина-трактор станциязының коллективиниң ортузунга массалыг ажылдарның четпестери дээш эвес, харын колхозчуларның ортузунда социалистиг чарышты канчаар калбартып турары дээш шүгүмчүлеп турганнар. МТС-те партия организациязының секретары колхозтарның партия организацияларының ажылын дорт харыылаар ужурлуг дээрлин уттуп турар деп райкомнуң бистиң МТС-тиң талазы-биле секретары эш Юдин болдунуң саналдарынга чугаалаан. Райкомнуң бир дугаар секретары эш Павленко саналдарның түңнелин кылбышаан, МТС-те партия организациязының секретарының ролюн база-ла шак ындыг байдалдыг кылдыр деткип чугаалаан.

Мен бодаарымга МТС-териң партия организацияларының секретарларының күүсетпес ужурлуг хүлээлгелерин оларга онаап турарының хөй санныг чижектери бар дээрлин ол чугаалап турар.

Бистиң партия организациявыстың соруулгазы—машина-трактор станциязының кончуг эки ажылдаан турарын бүү хемчег-биле хандырары болур. Бис МТС-те партия организациязының ажылы колхозтарның партия организацияларынга эки чижек болзун дээш ажылды чорудуп турар бис. Ынчалза-даа колхозтарда партия организацияларын райком болдунуң МТС талазы-биле инструкторларын дамчыштыр удуртур ужурлуг. МТС-те партия организациязы колхозтарда партия организацияларының удуртукчузу апарган турарынче бисти күш-биле албадап тургулаар. Мен бодаарымга, ол шын эвес-тир.

Б. ХАЛТОБИН,

Ростов областың Самар районунуң Самар МТС-те парторганизациязының секретары.

* * *

Партияның эге организацияларын фабрикаларга, заводтарга, совхозтарга, МТС-терге, колхозтарга тургузар болгаш олар партияның хамаарылгалыг район комитеттеринге чагыртыр. Партияның бүү-ле эге организациялары деңгелиг болур, оларның иштинден кайы бирээзи партияның өске эге организацияларын удуртур хүлээлгени күүседип болбас.

МТС-те партия организациязының СЭКП Уставының негелдезин ёзугаар соруулгазы болза, машина-трактор станциязының коллективиниң ортузунга агитациялыг болгаш организастыг ажылды чорудары, будүрүлге планын күүседиринче, күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаарынче МТС-тиң ажылдакчыларын мобилизастаары, МТС-те херекти чорударда ажыл-агыйжы эвес чоруктар-биле демиселди чорудары, машина-трактор станциязының ажылчын албан-хаакчыларының болгаш тускай эртемниглериниң культурлуг амыдырал-чуртталгазын эжижидер дугайында хүн-бүрү сагыш салыры, партияга чаа кежигүннерни хаара тудары база коммунистериң политиктиг өөредилгезин болгаш чырыдыышкынын организастаары, шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартыры, коммунистерни четпестерге эптеш чок чоруктуң ёзузунга кижизидери болур.

Машина-трактор станциязы болза, бодунуң ажылдап берип турары колхозтарының бүү ажыл-херектериниң байдалын, бүү культураларның дүжүдүн бедидерин болгаш мал ажылының продуктулуг чоруун бедидерин харыылап турар, ынчалза-даа ол болза, МТС-те партия организациязы колхозтарның партия организацияларын удуртур болгаш олардың ажылын харыылаар дээн ол эвес. Ындыг ёсрулганы МТС-те партия организациязынга сала бээр болза, ол дузалакчы райком болуп хуула бээр, партия эге организациязының күүсетпези хүлээлгени күүседи бээр болгаш партия райкомунун, ылаңгыя ооң инструкторлар бөлүүнүң колхозтарда партия организацияларының ажылы дээш харыысалгалыг болур чоруундан чайлады бээр ийик.

Бир эвес колхозтарда партия ажылының удуртулгазы болгаш ажылдың байдалы дээш харыысалганы МТС-тиң партия организациязынга хүлээди бээр орладжыышкыннар херек кырында тура бээр чүве болза, ол чорук болган чок-ла колхозтарда партия ажылын эжижидер талазыбыле дорт хүлээлгелиг райкомнарның МТС талазы-биле инструкторлар бөлүктери боттарының ажыл-чорудулгазын шын эвес тургусканындан болдунуп турар. Инструкторлар бөлүү колхозтарга хүн-бүрү ажылдарны чоруттушаан, МТС-тиң партия организациязында хамааржып турар хөй санныг мергежилдиг күштерни колхозтарның партия организацияларынга дузаламчы кылдыр киириштирер ужурлуг.

МТС-териң болгаш колхозтарның партия организацияларының бир дөмей ниити сорулгалары хөй. Трактористер дыка үр үеде колхозтарда ажылдап турарлар. МТС-тиң агрономнары, зоотехниктери үргүлчү-ле колхозтарда ажылдап турарлар. Оларның ажыл-чорудулгазы колхозта партия организацияларынга көстүп турар чүве болганда, ол специалистер-биле ажылды канчаар эжижидер дугайында МТС-те партия организациязынга сүмелеп болур. Ооң-биле чергелештир МТС-тиң доктаамал кадрларында колхозчулар ортузунга партийжи-политиктиг ажылдарны чорударынга дузаны чедирип болурунуп бүү-ле аргалары бар.

МТС-те партия организациязы-биле колхозтарда партия организацияларының аразында кезээде сырый харылзаалыг болурунуң чугулазын практика көргүзүп турар. Ол харылзааны инструкторлар бөлүү тып тургузар ужурлуг. МТС-те партия организациязы бодунуң хуралынга трактор бригадазында коммунистериниң ажылының дугайында парторгтуң илеткелин дыннаан дижик. Ындыг хуралга трактор бригадазының ажылдап турары колхозтуң партия организациязының секретарын чалап олуртуп, ооң саналын болгаш шүгүмчүлелдиг сагындырыын дыннап турары күзенчиг болуру билдингир-дир. Ол ышкаш, колхозтуң партия организацияларының хуралынга ол колхозта ажылдап турар МТС-тиң коммунист-механизаторларын, тускай эртемниглерин олуруштуруп турары күзенчиг. Партияның хуралдарын кады эрттирер ийикпе, азы кандыг бир массалыг хемчеглерни ниити күш-биле кылын чорударының чугулазы негетиниң кээрлин чадавас, ынчалза-даа ол сырый харылзаалар МТС-те партия организациязы колхозтарда партия организацияларының ажылын удуртуп, ооң байдалы дээш харыысалгалыг болу бээр дээн ол эвес. Ол харыысалга райониуң партия комитединге онаажыр болгаш колхозтарның партия эге организацияларынга дуза көргүзериниче районнуң партия активин хаара тутпушаан, оларның ажыл-чорудулгазын эжижидерин бүү хемчет-биле чедип алыр ужурлуг.

МТС-ТЕРДЕ ТРАКТОРЛАР СЕПТЕЛГЕЗИНИҢ ЧЫЛ ПЛАНЫНЫҢ КҮҮСЕЛДЕЗИНИҢ ЧОРУП ТУРАРЫ

(1955 ч. март 1-де).

МТС-тер аттары	Чыл планын күүсеткен хуузу
1. Чаа-Хөл	104,3
2. Бай-Тайга	90,4
3. Бии-Хем	86,6
4. Тес-Хем	80,0
5. Шагаан-Арыг	79,5
6. Кызыл	73,3
7. Сарыг-Сеп	70,8
8. Балгазын	70,3
9. Чадаана	69,3
10. Кызыл-Мажалык	62,8
11. Бай-Хаак	62,5
12. Сүт-Хөл	60,0

Колхозтуң өнчү-хөреңгизин камгалаар

(Колхозтуң отчёт-соңгулдалыг хуралы)

Сүт-Хөл районнуң «Сталинчы орук» колхозунуң отчёт соңгулдалыг хуралынга колхозчулар чыл дургузунда артельдың ажыл-агый чорудулгазының түңнелин чугаалашкан болгаш четпестерин дүрген чайладыр дугайында боттуг санналдарын берген, ниитиниң ажыл-агыйын улаг ыңай быжыглаар болгаш хөгжүдер талазы-биле чугула сорулгаларны салган.

Көдээ ажыл-агый артели тараа, эт, саржаг, дүк дужаалдазы дээн ышкаш күрүне мурнунга хүлээлгелерин чогуур үеле чедиишкиниг күүсеткен. Колхозтуң ажыл орулгазы 1953 чылдазынга бодаарга, 1954 чылда 23 хуу өскен. Колхоз 1015 гектар тараа культураларының гектар бүрүзүнден ортумаа-биле 15 центнер дүжүттү алган.

Бир күш-хүүнүнге 3 килограмм 500 грамм тараа, 1 рубль 25 копеек онаажын турар. Ниитиниң ажыл-агыйының хөрөө дээш идепкейлиг, кызымак ажылдан турар алдан хире колхозчулар, чижээ, саанчы Дүлүк, хойжу Самыяа, тудугжулар Лама, Айдан болгаш оон-даа өскелер боттарының ажылынга эки түңнелдерни чедип алганнар.

Түнчалза-даа, артель малдың баш санын өстүрериниң, оон продуктулуун бедидериниң планын күүсетпээн. Тудуг планы үзүлген, мал ажыгларынга удур хемчеглер баш удур чорутунмаан, ыңаңгыя чамдык малдар хорамчага таварышкан. Мал ажылының продуктулуу дыка куду.

Колхоз баштаар черинин, ыңаңгыя оон даргазы эш Моллеровтуң удуртулгазының кошкаандан колхозчулар ортузунда күш-ажылдың сагылга-чуруму кошкак тургустунган, элээн хөй колхозчулар күш-хүүнүнүң минимумун күүсетпээн болгаш колхоз бүдүрүлгезинге чыл дургузунда чангыс-даа киришпээн кижилер безин бар болган.

Артельдың ажыл-агыйын эш Моллеров боттуг удуртуп шыдаваан, ол үргүлчү арагалаар чорукка хандаан болгаш колхозчуларның мурнунга болунуң авторитедин чидирген турган. Колхозтуң өнчү-хөреңгизин будагдаар чоруктар ам-даа бар. Колхозтуң 6 мүң 500 рубль өртектиг үрелиг аскыры кам чок эдилелге турганындан өлген. Хойжу Кончуктуң харыысалга чогундан колхозтуң 17 баш хою не-чок читкен. Багай кадагалалга турганындан 13 тонна үрезин картофель доңган болгаш шуут үрелген. Ниитиниң мал болгаш өске-даа хөреңгизин когаралга таварыштырып турган буруулуг кижилерге шыңгыы харыысалга хүлээдир дугайында колхозчулар артель баштаар черинден негээн.

Көдээ ажыл-агый артелиниң моон соңгаар чорудар ажылының дугайында отчёт-соңгулдалыг хурал шиитпир үндүрген. Колхозчулар хуралга баштаар черниң кежигүннерин, оон иштинде колхоз баштаар черинин даргазынга эш О. Лопсанны соңгаан.

М. ЧАТАН-ХУНА.

Эки ажылдыг почтачылар

Чоннуң чагаа бижиин, чагылгаларын эзлериге саадал чокка чедирип берип турар эки ажылдыг почтачыларны мактап бижээн чагаалар редакцияга кээп турар.

Салчак Чамбал Бай-Тайга районнуң «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артелиниң почтачызынга 8 чыл иштинде ажылдап келген. Салчак чоннуң чагаа бижиин болгаш парлалга чагылгазын саадалышкан таварылга турбаан.

Эш Чамбалды ак-сеткиллиг эки ажылданы дээш, колхоз баштаар чери болгаш районнуң харылаза конторазы өртектиг үүлдер-биле чыл-бүрү шаннап келген деп, эш **М. Кызылгоол** бижээн.

Чаа-Хөл районнуң Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң почтачызы эш Чанчың хүлээлгелиг ажылынга кызыгаакай ажылдап турар деп, эш **В. Аранчаа** бижии турар.

Эш Чанчың үүгле почта тарадырынга иденкейлиг эвес, чоннуң ортузунга тайылбыр массалыг ажылды чорудуп турар. РСФСР-ниң Дээди Советинге, чер-чер Советтеринге соңгулдалар үезинде лозунг, плакаталарны соңгукчуларның бажыңнарынга чедирип, көскү черлерге азып турган.

Өвүр райондан **Д. Монгуштуң** бижии турары болза, «Коммунизмче орук» колхозтуң почтачызы эш Ичиң ажылчы чоннуң харылазазы дээш ак-сеткиллиг ажылдап, чоннуң чагылгаларын, чагаларын район төвүнден барып ап, эзлериге озалдаашкын чокка чедирип берип турар.

Малдың уксаазын бедидер хемчеглерни ап турар

Өвүр районнуң «Торгалыг» колхозта малдың уксаазын болгаш оон продуктулуун эжижидериниң талазы-биле элээн боттуг хемчеглерни ап турар. Үүл дизе, ол колхоз эткен чылын 15 баш алтай уксаалыг кошкарларны, 6 баш сименталь бугаларны болгаш 3 баш дон уксаалыг аскыларны садып алган. Эткен күзүн 200 баш хойну, 100 ажыг баш инектерни тарып боозаткан.

Ниитиниң малының баш санын өстүрерде, оон продуктулуун белидерде малдарның уксаазын хайнакташтырып, породазын эжижидери чугула. Ол сорулгабиле элбек сүттү, дүктү болгаш эттни алыр дээш колхоз малының уксаазын эжижилип турар.

Колхоз уксаалыг малдарны таарымчалыг тускай черлерге үзүп, оларга немелде чемнерни берип турар.

Ниитиниң малының уксаазын эжижидер дээш колхозтуң зоотехниги эш Лайзаа кызымаккай ажылдап турар.

Д. СҮНДҮП.

Школаларны кичээнгей-биле хүрээлээр

(Чагаалар доңчулалы)

Школаларның өредилге-кижизидилгелиг ажылын эжижидер болгаш уругларны коммунистиг кижизидилгеге өредириниң база оларны культурлуг, эртемниг кижилер кылдыр өстүрериниң талазы-биле школа коллективтериниң, ада-иелериниң талалындан ам-даа кошкак демиселди чорудуп турарының дугайында бистиң редакцияга көдээ бижикчилер бижип турар.

Эрзин районнуң Нарын чеди чыл школазының башкызы эш **К. Нүрзаттың** бижээни болза:

—Ада-иелер Сырат биле Баңмыжап школада өөренип турар уругларынга бүгү талалар-биле дузалап, оларның хүн чурумун сагып, боттичээл кылырынга таарымчалыг байдалды тургузуп берген. Ада-ие уругларының бажыңга кижизидилгези-биле кызыгаарлатыныйын, школага кээп, башкыларның сүмелерин дыңнап, чамдыкта классе урогунга олуржурун дилеп кээп турар. Уругларынга чыл хуусаалыг «Пионерская правда», «Сылдысчыгаш» солуннарын чагыдып берген. Оларның уруглары Сергей биле Базыр өөренип турар эртемнеринге үүгле «5» демдектерлиг болуп турар — дээн.

— Чаа-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозта чеди чыл школазының 156 өөреникчилериниң 40 өөреникчи, а V-кинклассының 18 өөреникчизиниң 9 өөреникчи багай демдектиг өөренип турарын чартык чылдың өредилге түңнели көргүскен.

Өредилгениң шынары шак ындыг куду түңнелдиг болуп турары школадан, класстан дашкаар кижизидилге ажылы школада багай тургустунганы-биле тайылбырлатынар. Үүл дээрге, өредилге шагы төнерге уруглар шупту бажыңнарынче тарап чангылай бээр, оларның ортузунга башкылар ажыл чорутпайн турар. Школаның директору эш Луканов район төвүнде чурттап турарындан башкылаар шагы төнерге база-ла чана бээр, ынчаарга башкылар коллективинде негелде болгаш хыналда чок болуп турар деп эш **Х. Шаравии** шүүмүүлеп бижээн.

—Сүт-Хөл районнуң Бора-Тайгада чеди чыл школазының өөреникчилериниң чамдык ада-иелери уругларының өредилгезинге сагыш салбайн турар. Ыңаңгыя эш Көнзай-оол алдыгы классте өөренип турар оглун бажыңынга чаасканындырып кагган тайгаже көже берген. Оон оттулар ыяжы чок болган ужурундан бажыңнар кезин хонаттап чоруур, ам оолдуң өредилгези болгаш чуруму мурнукузунда кошкаан. Уругларын өөретпейн турар ада-иелер база бар, оларга эштер Күүлар Бора, Соскур-оол, Чыртак олар хамааржыр.

Школа башкыларының талазындан сүмелер кылып, уругларының багай өредилгезиниң чылдагаанын таныштырып чугаалаарга, чамдык ада-иелериниң «Канчап барган башкыларыл бо, үргүлчү кижи амыратпас» дээш өске-даа шын эвес чугааларны чугаалап турары канчап-даа таарышпас—деп, **Ондар Соксур-оол** бижээн.

М. Сынаанның бижээни болза — Чөөн-Хемчик районнуң Жданов аттыг колхозтуң кежигүнү Х. Окай-оол, Х. Докпак олар школада өөренип турар уругларынга хайгаарал салбайн турар. Үүл дээрге, оларда 7 уруглар бар, олардан 3 уруг Хорум-Даг чеди чыл школазының IV—V классларынга өөренип турган, ийиги школазын кагган. Школада өөренип турар уругларының сагылга чуруму багай, оглу Демир-оолдуң интернат херектели оорлап үрегдеп турган фактыларын илереткеш, школадан үндүрген.

Уругларының өредилгезинге болгаш чурумунга багай болуп турары ада-иелиниң талазындан уругларының кижизидилгезинге хайгаарал салбайн багай чаңчылдарга кижизидип турары болур.

Чөөн-Хемчик районнуң Баян-Тала чеди чыл школазының башкызы эш **О. Очур-оолдуң** бижээни болза — Баян-Тала болгаш Ийме чеди чыл школаларының башкылары методтуг каттыжыышкынны Баян-Тала чеди чыл школазынга эрттиргеннер. Анаа IV «а» классның башкызы О. Чинчикмаанның төрээн дылга, IV «б» класска орус дылга эш Л. Назарованың ажык уроктары болган.

Оон түңнелинде школаларда өртемнер башкылаашкынының шынары ам-даа куду деңнелде тургустунганын, школаларның өредилге-кижизидилгелиг ажылын үндезинин-биле эжижидериниң айтырыгларын педсоветке чугаалашпайн турарын башкылар чидин-биле шүүмүүлээннер.

Школаларның өредилге-кижизидилгелиг ажылын эжижидип, ада-иелериниң ортузунга педагогика пропагандазын калбартын турган, илерээн четпестерни чоруур үезинде үзүткээры негетиин турар.

Школага одаар ыяш белеткели

Улуг-Хем районнуң «Партияның XIX съездизи» көдээ ажыл-агый артелиниң эш К. Шивит-оолга удуртурган 20 комсомолчу-аныяктары Арысканның 7 чыл школазының 1955—56 өредилге чылында одаар ыяжын хап белеткеп турарлар.

Бригада 860 кубометр ыяшты хап тургускан болгаш 450 кубометр ыяшты школа чанында сөөртүп чедирген. Ам 300 ажыг кубометр ыяшты кыска хуусаада доозар дээш бедиткен хүлээлгени алган ажылдап турарлар.

Т. КОНГАР.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Малчыннарже сагыш салыр

Ниитиниң малының баш санын өстүрериге болгаш продуктулуг чоруун бедидериге колхозчу малчыннарның ролю улуг.

Эрзин районнуң «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелиниң ниитилештирген малының баш саны чыл-бүрү өзүп, продуктулуг чоруу белип турар. Колхоз эткен чылын мал чемин белеткеп, малдың кышкы кажааларын чогуур үезинде септээш малды организастыг кыштаглаткан. Колхозтуң малының кышкы байдалы эки болуп турар. Колхозчу малчыннар артельдың малын кыштан менди ажырып, малдың чаш төлүн чидириг чокка хүлээп алыр дээш күүсеткиннинг ажылдан турарлар.

Ындыг болза-даа, колхоз баштаар чери колхозчу малчыннарның амыдыралы чуртталгазынче чогуур кичээнгейни салбайн турар. Кыштагларга малчыннар чурттаар бажыңнар тудары чыл-бүрү көрдүнүп турза-даа күүсетинмейн келген. 1952 чылда 3 чуртталга бажыңы туткаш, шала кылган, ажыглалда ам-даа кирбээн, харын мал кажаазынче шилчип турар.

Малчыннарның чуртталгазынче сагыш салбас чоруктуң түңнелинде колхозтуң малчыннары самдар, соок өглериниң чурттаан, оларның культурлуг дыштанылгазы чок болуп турарлар. Чамдык колхозчуларның чурттаан турар өглери дыка багай болуп турар. Чижээ, хой мал фермазының малчыны Биванның болгаш өскелериниң-даа өглери аргажок соок болуп турар.

Малчыннарга кидис, пес болгаш шывыг берип, оларның өглерин чылыглаар арга колхозта бар болза-даа колхоз баштаар чери, колхозта партия организациязы ол арганы ажыглавайн турар.

Колхозтуң кыштагларынга малчыннар чурттаар бажыңнар тудары колхоз баштаар черинин, колхозта партия организациязының болгаш колхозтуң тулуг бригадазының база бир кол сорулгазы болур ужурлуг.

С. БАНЧЫК.

Чоннуң культурлуг негелдезин хандырар

Бай-Тайга дээрге бистиң областың эң ырак районнарының бирээзи.

Район төвү—Тээли суурда ажылчын албан-хаакчыларның болгаш тускай өртемниглерниң саны чыл бүрү көвүдеп турар. Район төвүнде чурттакчыларның саны көвүдээн-биле кады оларның культура деңнели улам өскен. Культура бажыңында кино үүнүп турза-даа, а суббота кежээлериниде болгаш улуг-хүннерде концерт, танцы оюнзары болбайн турар. Үүгле эткен январь айда башкылар конференциязын таварыштыр чаңгыс удаа танцы кежээн болган. Культура бажыңының директору эш Кировошапова багай ажылдап турар. Культура бажыңында уран-чүүлүг кандыг-даа ойнаар херектелери чок. Ыңаңгыя музыка херектелинден үүгле эрги, үрелик баландан аңгыда чүү-даа чок.

Оон аңгыда Тээли суурнуң чурттакчылары барык чунар бажыңнавайн турар. Оон чылдагааны чунар бажыңны изидер мяш чогунда. Ол дээрге сүүр Советиниң даргазының сагыш човангыр эвес, багай ажылындан хамааржыр турар.

М. ЧИЖИТ-ООЛ.

Кудуктарны арыг-шевер тургузар херек

Чаа суурларның өзүп, сайзырап турары-биле кады чурттакчы чоннуң кол негелдези болза, участок, кудумчу бүрүзүнге кудуктарны чедиштир казып, оларны арыг-шевер ажыглаары болур. Ындыг турбуже Сүт-Хөл районнуң төвү — Сүг-Аксы суурда болгаш колхозчу суурларда эрги кудуктар эвээш болгаш чаа кудуктар немей казар ажыл районда багай тургустунган.

Калинин аттыг, Жданов аттыг болгаш өске-даа колхозтарда чаңгыс-чаңгыс кудуктар бар, оларның арыг-шевери эң багай. Кудуктар кажаа херим чок, аскы чадагай болганындан чүзүп-баазың чүүлдер-биле хирленип турар. Кудуктарда быжыглаан ниити демир хүүнүнер чок, кижи бүрүзү болунуң савалары-биле суг үзүп ап турар. Чамдык чурттакчылар малын кудук чанынга суттарын, оон чоок кавызын малга саза бастырып турарлар.

Районнуң чурттакчылыг черлериниге кудуктарның санын көвүдеп, оларның ажыглалын эжижидип, арыг-шевер тургузар талазы-биле колхозтар баштаар черлери, районнуң албан организация черлери болгаш кадык камгалал органы чугулага көөр херек.

Г. КОМБУ.

Четпестерни катаптавас

Барыын-Хемчик районнуң школаларынга оттулар ыяш үстүр чорук чаңчыл болган. Аянгатының, Шекпээрниң, Ак-Довурактың чеди чыл болгаш Кызыл-Мажалыктың ортумак школаларында оттулар ыяш үстүп турар. Оон ужурундан район төвүнде алды классталыг школа бажыны одаар ыяш чогундан хагдырган, Ак-Довурак чеди чыл школазының өөреникчилери школага от салдынмаанындан бир неделя өөренмээн.

Школаларда оттулар ыяштың үстү бээрниң бир чылдагааны болза школа директорлары баш бурунгаар ыяш белеткелинге планнаашкынны шын эвес кылыр, каккан кулаш ыяштың хемчээлин ону хүлээп алыр үеле хынап көрбезинден болуп турар. Чижээ, тайгада каккан ийи кубометр дээш тургускан ыяш херек кырында 1,5 кубометр четпес болуп турары факт болур. Ынчангаш ажылдың шак ындыг шынар чок болганы, ону кыры-биле көргеш, хүлээп алыр чорук школаның хереглетинге чогуур одалгазынга дыка хөй кубометр ыяш четпейн меге, хоозун сан медээ тургустунуп турар.

Районнуң школаларының келир чаа өредилге чылынга оттулар ыяш белеткелиниң чорун турарын көөрге, ол байдалдар катаптан болурунуң барымдаалары чамдык черлерге кестүп турар. Аянгаты, Шекпээр, Кызыл-Мажалык көдээ Советтериниң ол талазы-биле кошкак белеткели, олче сагыш салыышкын кичээнгейге салдынмайн турары херечилеп турар.

Ынчангаш ажылдың шак ындыг хоралыг практиказынан алырын, школаларга одаар ыяш белеткелин бүгү талазы-биле хынамчалыг көөр чорук чугула.

М. ПАПИЙ-ООЛ.

Интернат ажылын эжижидер

Чаа-Хөл районнуң Ак-Туруг чеди чыл школазының интернадында өредилге-кижизидилге ажылы багай тургустунган.

Интернатта кижизидилге ажылының багай тургустунганының бир кол чылдагааны болза, школа директору эш Сычының талазындан интернат ажылынче сагыш салыышкын чок болуп турарында. Ажылдың четпес фактыларын ол билип турза-даа ону чогуур үезинде хемчег албайн турар. Ол хамаан чок чамдык башкылар интернатка барбас, белгүмнер ажылын удуртпайн турар.

Оон-биле кады интернаттың чарыгдалынга көрдүнген акша хөрөнгилер шын чарыгдатынмайн турар болгаш ол талазы-биле кандыг-даа хыналда кылынмайн турар.

Ол четпестерни дарый үзүткап, интернаттың ажылын эжижидери негетиниң турар.

М. БАДЫНА.

„ШЫННЫҢ" МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Садыг ажылында четпестерни үзүткаар"

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозунда магазин эргелекчизи эш Матпаның совет садыгының чурумун үреп, эзирик садыглап, хереглекчилерге өлдек эвес чоруун шүүмүүлээн корреспонденция бо чылдың февраль 2-де үнген № 23 (3217) «Шынга» парлатынган.

Корреспонденцияда айыткан фактылар шын болган, Матпага администрация талазы-биле хемчег хүлээткен деп, Чаа-Хөл райпозунуң баштаар чери редакцияга дыңнаткан.

Парлатынмаан чагааларның изи-биле

Бай-Тайга районнуң «Мурнакчы» колхозунуң мал ажылында улуг четпестер барын бижикчи редакцияга бижээн.

Шүүмүүледнің изи-биле колхозтуң мал ажылын хынаарга айыткан фактылар шын болган, малчыннар Бөөй, Назлыкпай, Чымба олардан 4 баш малды төлеткен. Сутта дүжүп өлген 136 баш малдын өртээнге акт өзүгаар күрүне страхованиезин 37 мүң рубльди колхозка тывыскан.

Колхозта кежээки школаның өредилгезин эжижидер талазы-биле хемчег алынган деп, ажылчы чоннар депутаттарының Бай-Тайга райкуусному редакцияга дыңнаткан.

Тудугга прорабтың болгаш даамалдың харыысалгазын бедидер

Бистиң чүүгүүсүта чуртталга тудугларының, культура албан черлериниң, үлетүүр болгаш көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелериниң тудуглары чыл бүрүде калбарып турар. Тудугга акшаландырыышкын сөөлгү чылдарның дургузунда хөй катап көвүдээн.

Ам үеде бистиң области тудугнуң хемчээли дыка калбарган. Коммунистиг партия болгаш Совет чазак Тыва областың экономиказын болгаш культуразын сайзырадыр дугайында хүн-бүрүнүң ада сагыш салыышкынын салып турар. Чаа тудуглар түтпайн турар колхоз, суур, район төвү, хоорай ам үеде бистин областа тө.

Тудуг болза, улус ажыл-агыйының дыка нарын болгаш хөй күш үнер адырларының бирээзи болур. Чижээ, сес квартиралыг чуртталга бажыңын тударынга үш чүс хире янзы-бүрү материалдар эргежок чугула болуп хереглетинер, ынчаарга ол материалдар янзы-бүрү заводтардан, карьерлерден кээп турар. Оон аңгыда ол материалдарны объектиге тускай доктаатынган хуусаларында акелген турар ужурлуг.

Бо чугула болгаш харыысалгалыг ажылга прораб азы тудуг даамалы улуг рольду ойнап турар. Прораб болгаш даамал кайы бир бажыңны чогуур төлевилелин өзүгаар тудуп дооскаш, архитекторларның болгаш төлевилекчилерниң конструкторжу бодалын шуут доозар. Өске-биле чугаалаарга прораб-биле даамал хөй-хөй тускай эртемниглерниң кылган ажылының түңнелин үндүрүп турарлар. Тудуг бүрүзүнге янзы-бүрү профессиялыг хөй ажылчыннар ажылдаар. Олар баш удур тодаргай чогаатқан план өзүгаар ажылдаар ужурлуг.

Кандыг-даа тудугну планда айыткан хуусаазында ажыглалга бүрүнү-биле бедик шынарлыг дужазы—тудугжуларның үндүлүг хүлээлгези болур. Мынчангаш тудугга бүгү-ле ажылдарны тодаргай график өзүгаар чорудары чугула. Ол чорук материалдар, транспорт, электри өнергиязы болгаш өске-даа үүлдер чогундан ажылчыннарның аңаа турар чоруун белдүрбазынга, тудугнуң планын күүседиринге улуг ужур-дузалыг.

Графикти ажыл-херек кырынга күүседириниң организаторлары болза, прораб болгаш даамал болур. Тудугга күш-ажылды организастаарындан ашыда олар ажылдың техниктиг удуртукчузу база болур ужурлуг. Хүлээнген ажылдарны ынчалдыр холбаштырар чорук прорабтың азы даамалдың хүлээлгезин күүседи турар кижилерге тудугну чорударының онза улуг харыысалгазын онаштырып турар болгаш техниктиг билиг талазы биле эки чепсегленген болурун олардан негеп турар.

Тудугну чедиишкиниг чорудары-биле прораб кижи ук объектиниң төлевилелин болгаш смедин хамыктың мурнунда ыяк кылдыр өөренип алыр ужурлуг. Тудуг ажылдары чоруп турда объектиде үүгле бодунуң харыылан турар черинин төлевилелин ажыглап, үүгле ону өөренириниге өйдежиш турар прораб алдагдалды кылып болур. Үүге дээрге ол тудугнуң шыйыын (төлевилелин) санитар-техниктиг магистрал-биле дүүштүрбейн. турар.

Бо чорук одалга, сүт дамзыдыга, электри чырыткы, канализация четкилерин кылырынга сметтен ажыр акша чарыгдаарынга айыткан үүлдерни шуудуп салыры-биле ханалар, өрөөлдер, шалаларга үттерни катап кылырының улуг шүүделин үндүрериниге чедирер. Бажыңның төлевилелин ыяк кылдыр өөренип алыр чорук прорабка ажылды график өзүгаар деп дески чорударын болгаш ажылчын күжүн бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаарын хандырар. Бо бүгү машиналарны болгаш механизмнерни чөп ажыглаарынга, тудуг материалдарын камныг чарыгдаарынга улуг ужур-дузалыг.

Прораб азы даамалдың ажылчыннар-биле эң-не чоок болгаш ханы холбаалыг болуру эргежок чугула. Олар бодунуң коллективинин ажылчыннарының үүгле фамилиязын билир эвес, харын кижи бүрүзүнүң кандыг ажылга мергежилдинин, кымга үү негетиниң турарын тодаргай билген турар ужурлуг. Ажылчыннарның негелле хөмүдалдарынга дыңнаңгыр болур, олар ның ажыл амыдыралынга, оларның мергежилин бедидериге онза сагыш салыры чугула. Тудугга чугула ажылдарның бирээзи болза ажылчыннарның күүсүн оларның мергежилиниң аайы-биле шын таарыштыр тургузары болур.

Ынчаарга бо айтырыгга чамдык прорабтар болган чок-ла алдагдалды кылып, бригадалар тургуспайн, харын ажылчыннарны объектилерге ийи-чаңгыстан тургузуп турар үүлдер бар. Мындыг организас чок чоруктуң түңнелинде тудугда доктаатынган график үрелиг, план күүсетинмейн турары таварылга эвес. Ажылчыннарны доктамал бригадаларга быжыглааш, кым үүнү кылырын оларга тустузунда хуваан бээр чугула. Ажылдың ындыг организациязы объектилерге тудуг ажылдарын шын удуртур, ажылчыннарның ажылын үргүлчү контрольдаар арганы прорабка болгаш даамалга бээр. Бо ажылларга бригадир прорабтың дорт дузалакчызы болур ужурлуг.

Бригаданың эң дээре хевири болза, комплексилиг бригада, тодаргайларга янзы-бүрү профессияның ажылчыннары кирип турар бригада болур. Комплексилиг бригадада күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү болгаш ажылчыннарның ажыл төлевири аңаа бригадага дөмейлээрге каш катап бедик болуп турар. Эш Потаповтуң баштааны «Тыва тудуг» трестизиниң комплексилиг бригадазы бо дугайында тодаргай чижек болур. Ол бригадада бир ажылчынның ажылдап кылыры 130-ден 170 хуу чедир бедээн.

Комплексилиг бригада ам Ленин кудумчузунда 16 квартиралыг чуртталга бажыңын магазинк-биле кады тудуп турар. Хөй эвес 17 ажылчыннардан тургустунган ол бригадада ажыл ам хайныышкынныг чоруп, кижи бүрүзү-ле бодунуң хуваалдалыг ажылын күүседириниче бүгү күжүн салып турар. Бригада хүнүнүң нормазын үргүлчү бүдүп чартык катап ажыр күүседирин чедип алган. Эш Потаповтуң баштааны комплексилиг бригаданың дужулгазы-биле ам үеде эш Бушуевтиң баштааны бажыннар казстан кылыр, эш Житковтуң баштааны бызаңчыларның комплексилиг бригадалары база организастатынган.

Тудугну шынарлыг кылыры, тудуг материалдарын камныг чарыгдаары болгаш ажылчыннарның кылган ажылын шын төлээри прорабтың болгаш даамалдың ажылындан улуг хамааржыр. Чамдык прорабтар болгаш даамалдар тудуг ажылының планын күүседиринче далашкаш, оон шынарынче сагыш салбайн, ажылчыннарның кылган ажылдарын хынала чокка хүлээп ап турган. Моон түңнелинде чаа тудуглар ажыглалга улуг четпестерлиг дужаатынып турган. Көдээ ажыл-агый техникуму, КГБ бажыңы, чунар бажың болгаш чурттаганың элээн хөй бажыңнары четпестеглиг дужаатынганындан оларның тудуглары ам-даа үргүлчүлеп турар.

Тудуг материалдарынга камналганың чуруму хөй-хөй объектилерге багай тургустунган. Ол чорук хамыктың мурнунда прорабтарның азы даамалдарның сүмелерге ажылдап турары-биле тайылбырлатынар. Тудуг материалдарын кайы бир объектиге доктаатынган норка өзүгаар чарыгдаары, кадаг, дозу, шил болгаш өске-даа үүлдерге ажылчыннарның камныг болурун чедип алыры прораб болгаш даамал бүрүзүнүң хүлээлгези болур.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринге ажылчыннарның күш-ажылының нормазын шын доктаадыры болгаш ажыл төлевирин шын төлээри улуг ужур-дузалыг деп үүвени прораб болгаш даамал тодаргай билген турар ужурлуг. Бригадада нарядты (онаалганы) оларның кайы-бир ажылды кылын эгелээриниң мурнунда бээр болгаш аңаа кымның кандыг ажылды күүседири баш удур көрдүнген турар. Нарядты ажылчыннарга баш удур бээр чорук оларның ажыла сонуургалын бедидип турар, үүге дээрге ол болунуң кылыр ажылының нормазын болгаш өртээн оон тодаргай билип турар. Бо дугайын Кызылдың тудугларының дуржулгазы херек кырынга бадыткаан.

Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың тудугжуларының мурнунга салган чугула сорулгазын амыдыралга чедиишкиниг күүседир дээш прорабтар болгаш даамалдар боттарының бүгү күштерин болгаш билиин харам чок бээр ужурлуг. Олар тудугжуларның бүгү күжүн тудуг планын өй-шаанда күүседиринче, оон шынарын эжижидиринче болгаш бот-үнезин чингедириниче эвилелдээри чугула.

А. НЕСТЕРОВСКИЙ,

«Тыва тудуг» трестизиниң эргелекчизи.

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ АЙТЫРЫГЛАРЫНГА ХАРЫЫЛАР

„Соңгу чүк кады ажылдажылгазы“ болгаш „соңгу чүк чөвүлели“ деп чүл

Европаның Соңгу чүгүнүң чурттарында «соңгу чүк кады ажылдажылгазы» деп сөс болза, Данияның, Исландияның, Норвегияның, Швецияның, чамдыкта Финляндияның-даа хөй-иелери болгаш күрүне организацияларының оларның ажыл-чорудулгазынга хамаарышкан янзы-бүрү айтырыгларны кады чугаалажып көөрү болгаш шиитпирлээри кылдыр ажыглатынып турар. Бир эвес ындыг кады-ажылдажылга тайбынны камгалаарының болгаш экономиканың база культураның чугула айтырыгларын шиитпирлээринин эрге-ажыктарынга таарыштыр хөгжөөн болза, ону черле дүрүм өзугаар деп санап болур турган ийик. Ынчаарга «соңгу чүк кады ажылдажылгазының» организациязының ап чоруткан хемчегленнинің хөй нуруузу нургулайында-ла скандинав улустарының болгаш бүгү делегей тайбынының эрге-ажыктарынга илергей-ле удурланышкак сорулгалыг болуп келген дээрзин төөгүнүн дуржулгазы болгаш фактылары херечилеп турар.

Ындыг-ла ырак эвесте эрткен үеде чижээлээрге, Гитлер болгаш оон агентуразы «соңгу чүк кады ажылдажылгазы» деп чылдак-биле Соңгу Европага фашистиг дайын авантюразынга идиг берги дег блокту тургузарын кызыдып турган. «Соңгу чүк кады ажылдажылгазы» дээш делегейге тергиидээшкин чедип алырын оралдажып турар океан ындының амгы идеяттери база шак ындыг сорулганы салып турар. «Соңгу чүк кады ажылдажылгазы» деп чылдак-биле америк чагырыкчы бөлүктернин болгаш оларның агентуразының төлөөлекчилериниң Скандинавияда боттандырып турары хөй санныг хемчеглер харын ол дугайын херечилеп турар.

Оларның авторларының бодалын өзугаар алырга, ындыг хемчеглер бирээде, этлантиканың шериг бөлүглежишкининиң киржикчилери болуп турар Данияның болгаш Норвегияның шериг күчүзүн дорт азы доора-даа бол күштелдиреринге бараан болур, ийиде, ол бөлүглежишкин-биле Швецияны болдунар шаа-биле күштүг холбаштырар, үште, этлантика шериг бөлүглежишкининге Финляндияны хажыызындан хандыдып киирерине идиг бөөр хүлээлгелиг.

Атлантика шериг бөлүглежишкининге киржилге Данияның болгаш Норвегияның шериг чарыгдалдарын аажок өстүрер чорукту, оларның экономиказын милитаризастаар чорукту болдурар. 1950 чылдан эгелээш, 1953 чылга чедир Данияның шериг чарыгдалдары 4 катап, а Норвегияның—барык 5 катап улгаткан болгаш ол күрүнелерниң бүгү бюджет чарыгдалдарының 40 хире хуузун ап турар. Ол чорук ол ийи чурттарның экономиказынга дыка багай саалдарын чедирип турар. Норвегияның «Дагбладет» деп буржуаз солунунуң херечилеп турарын өзугаар алырга, норвегтер боттарының атлантика шериг бөлүглежишкининге туруп келгенинин түннелдерин үнелевишаан, «боттарын үптетиргеннер болгаш мегелетиргеннер кылдыр бодап турар». Датчаннар (Данияның чону) кандыгыл дээрге, күш-ажыд болгаш экономика министри Брагтың чоокта чаагы ажык медеглелинден алгаш көөрге, Атлантика блогунун америк ээлери-биле «кады ажылдажылганың» түннелинде оларның чүгү экономика талазы-биле улуг бергедээшкиннерде таваржы бергенин билип турарлар.

Данияның болгаш Норвегияның чагырыкчы бөлүктери бо байдалдарда боттарының сагыш бодалын «соңгу чүк кады ажылдажылгазынче» угландырып, дайынче белеткелдиң америк политиказынга ол чурттарның киржилгези-биле холбаалыг хөй-хөй айтырыгларны олар оон дузазы-биле шиитпирлеп бөөр бис деп бодап турарлар. «Экономика талазы-биле кады ажылдажылга» чергелиг ындыг экономиктиг хемчеглер-биле шырынмаатынып алгаш, «соңгу чүк кады ажылдажылгазын» дани болгаш норвег апологеттер кедизинде барып Данияны болгаш Норвегияны милитаризастаарынга дөгүм болур хемчеглерни боттандырарын күзеп турарлары ол чоор.

Швед капиталды Норвегияга үлетпүр будурулгелериниң, оон иштинде электроэнергетиктиг, аллюминий болгаш металлургия будурулгелериниң тудуушкунунга киириштирер талазы-биле, Ослода болгаш Копенгагенде кылып турар планны чижек кылдыр ап болур. Соңгу чүктүң ындыг янзылыг «кады ажылдажылгазы» атлантика шериг бөлүглежишкининиң норвег киржикчизинин шериг күчүзүн күштелдиреринге шуут идиг берип, база ол блоктун шериг белеткелдери-биле Швецияны дооразындан доннаштырыптар деп чүвени билип алыры берге эвес.

Атлантика блогунун чурттарының шериг белеткелдеринге «соңгу чүк кады ажылдажылгазы» деп чылдак-биле Швецияны киириштирери швед девискээрни Данияның, Норвегияның болгаш Швецияның аразында сайзырангайжыткан орук тудугларын тургузарынга ажыглаарының планнарынга база бараан болур хүлээлгелиг. Норвегияның Тронхейм деп порттун кургаг чер оруктары-биле (демир орук-биле болгаш чазаглыг оруктар-биле) Данияның чартык ортулуу Ютландия-биле тудуштурарын көрүп турар төлевидел база бар. Ону кылыр төлөөде, Швецияны Данияндан ангылап турар өөштү кежир кевүрүг азы тоннель тургузарын база швед девискээрге улуг орук ажылдарын чорударын бодап турар. Оон ангыда, Тронхейм районунда шериг-далай базазын калбартырынга швед капиталды киириштирери төлевилетинген.

«Соңгу чүк кады ажылдажылгазының» америк камгалаачыларының айтырыгазын өзугаар тургустунган ындыг янзылыг планнарны боттандырарынга Швецияның киржилгези Швецияны этлантика шериг бөлүглежишкининиң шериг белеткелдеринге шуут холбаштырыптар дээрзин бүзүредип турган хөрөө-даа бар деп бе! Оон-биле кады швед чазак ол, «эвиледдерге киришпестиг политиказын» тодаргайлаарга, нейтралитеттин политиказын чорудуп турар деп угаатканы билдингир болгай.

«Соңгу чүк чөвүлели» дээрзинге—Соңгу Европаның дөрт чурттарының — Данияның, Исландияның, Норвегияның болгаш Швецияның парламентилериниң болгаш чазактарының төлөөлекчилериниң тургустунган организацияга Швецияның киржилгези «эвиледдерге киришпестиг политиказы-биле» база-ла аажок улурланышкак чоруп турар. «Соңгу чүк эвилели» 1952 чылда—оон сорулга бодалгаларының дугайында үр чугаалажылганың соонда тыптып келген. Данияның болгаш Норвегияның америк капитал-биле чоок холбаалыг чагырыкчы бөлүктериниң төлөөлекчилери ол организацияны тургузарының инициаторлары болган. АКШ-тың реаксылыг парлалгазы ол үеде «Соңгу чүк чөвүлели» Соңгу Европаның «политиктиг каттыжышкынының» эгези болур ужурлуг болгаш ол чөвүлел Соңгу-атлантика блогунга немелде болур деп ажыы-биле бижээн.

«Соңгу чүк чөвүлелинге» европа соңгу түгүнүн бүгү беш чурттары—Дания, Исландия, Норвегия, Швеция болгаш Финляндия кирер апаар деп эге бажында ынчаар бодап турган. Ынчалзажок «Соңгу чүк чөвүлелин» организастаар талазы-биле тургузукчу хуралга Финляндия аңаа киржириндан ойталаан, үште дээрге, ол чорук найырал, кады ажылдажылга болгаш бот-боттарынга дузалажылга дугайында Совет Эвилели-биле керээге үндөзилетинген оон даштыкы политиказынга удурланышкак болур ийик деп чүвени Финляндия айыткан. Швеция база шак ынчаар кылырын шиитпирлеп дитикпээн болгаш «Соңгу чүк чөвүлели» Финляндия чокка соңгу чүктүн дөрт чурттары составтыг тургустунган.

Швеция «Соңгу чүк чөвүлелинге» бодунун киржилгези ол аңаа шериг айтырыгларын чугаалажып болгаш шиитпирлевес дээрзиниң дугайында медеглег-биле тайылбырлаай. Ынчалзажок шак ындыг чазалга саазын кырында хоозун үүве болуп арткан.

Хөй нургулайы Соңгу атлантика блогунда киржип турар чурттар (Дания, Исландия, Норвегия) болуп турар «Соңгу чүк чөвүлели» бодунун ажыл-чорудулгазын боду баш билир шинек чок болган. «Соңгу чүк чөвүлелинде» Данияның болгаш Норвегияның төлөөлекчилери ол чөвүлел тургустунарының баштайгы айларындан эгелээш-ле Соңгу-атлантика блогунун америк ээлеринге таарышкан политиканы аңаа чорудуп эгелээннер.

«Соңгу чүк чөвүлели» сөөлгү үеним дургузунда Соңгу чүкте шериг белеткелдеринге шуут хамаарылгалыг шак ындыг ээлээн хөй айтырыгларны чугаалажып көрген. Чөвүлелдиң бирги сессиязында «тронхейм айтырыы» дээрзин, тодаргайлаарга Швецияны таварты Норвегияның Тронхейм портунун болгаш Дания Ютландиязының аразынга шериг орук-харылзааларын болбаазырангайжыдарының айтырыын чугаалажып көргеш.

«Соңгу чүк чөвүлелинин» эрткен чылын Норвегияның найыслалы Ослога болган ийиги сессиязы бөлүк-ла шериг белеткелдери-биле холбаалыг болган. Оон киржикчизи, норвег парламентинин төлөөлекчизи болгаш норвег социал-демократтарның («Ажылчын партиязының») чазак партиязының баштыны болуп турар Герхардсен «соңгу чүк кады ажылдажылгазының» идеязы скандинав чурттарында чагырыкчы бөлүктериниң реаксылыг хөөн кирген төлөөлекчилериниге шериг белеткелдерин күштелдирер дугайты ажыглатынып турар дээрзинге чигаININишкинни болдурбайын турар үүве чугаалаан. «Бистиң чурттарывыс эң күштүг турушту ээлеп алыр болгаш бир эвес олар бүгү адыларга кады ажылдажыр болза, айыыл чок чоруу хандыртынган кылдыр бодап болур...» деп Герхардсен медеглээн. «Соңгу чүк чөвүлелин» чүгле экономиктиг болгаш культурлуг айтырыгларны кылып турар организация кылдыр көргүзер дээр оралдажыышкыннарның барымдаа чогун Герхардсенниң медеглели көргүзүп турар. Ындыг янзылыг бадыткал «Соңгу чүк чөвүлелинин» оон амгы хевиринде өзулуг угланыышкынын чаан чажырар дээн сорулгаларга бараан болуп турар. «Соңгу чүк чөвүлели» ында киирип турар чурттарның бүгү адырлар талазы-биле, оон иштинде шериг-даа талазы-биле кады ажылдажылгазының айтырыгларын шиитпирлээр хүлээлгелиг. Ол чорукту «Соңгу чүк чөвүлелинин» оралакчы даргазы Херлитц «Соңгу чүк чөвүлелинин» ажыл-чорудулгазы «кандыг бир бөлүк айтырыглар-биле кызыгаарлатынмайн турар» болгаш херек апарган деп көрген таварылгада ол кандыг-даа айтырыгларны чугаалажып көөрүнүн индири болу берген туруп болур деп парлалга төлөөлекчилеринге медеглээн.

«Соңгу чүк чөвүлелинин» бо чылдын январь төнчүзүнде болган үшкү сессиязы шуут шериг айтырыгларын чугаалажпаан. Ынчалзажок «Соңгу чүк чөвүлелинге» Финляндияны хандыдып киирер дугайында саалдар болгаш чөвүлелдиң ажыл-чорудулгазын шынзыктырар дээр оралдажыышкыннар сессияга онза черни ээлеп турган.

«Соңгу чүк чөвүлелинге» Финляндияны киир тырттар дээр күзел-чүткүлдер оон ажыл-чорудулгазында кончуг кескү черни ээлеп турар болгаш Соңгу-атлантика шериг бөлүглежишкининге финнерни хажыызындан киир тырттар дээр оралдажыышкыннарга бараан болур хүлээлгелиг. Ол дугайын Лондоннун неделя санында үнер «Стейтист» чоокта чаа ажыы-биле бижээн. Ол «Соңгу чүк чөвүлелинге» Финляндияны хандыдып киирерин оралдашпышаан, ындыг янзылыг хемчеглер Соңгу-атлантика блогунун эрге-ажыктарынга таарыжып турар деп чүвени онзалап демдеглээн.

«Соңгу чүк чөвүлели» дээрзинге Финляндияны киириштирбишаан, Соңгу Европаның бүгү чурттарын каттыштырарының пропагандазы герман милитаризмни катап төрүтүндүреринин планнары-биле холбаалыг. «Соңгу чүк чөвүлелинин» кежигүннериниң хөй нуруузу (Дания, Исландия болгаш Норвегия) Соңгу-атлантика блогунда кирип турар, ындыг болганда ук чөвүлелде Барыын Германияны чепсегээр сорулганы салып турар атлантика политиказын боттандырып турар. Ол үүл дээрге, «Соңгу чүк чөвүлелинин» оон амгы хевиринде талалакчылары Соңгу Европаның чурттарын оларның кайы шагдан бөөрги дайзыны—герман милитаризмге удур эвес, оларның өөнүктери болгаш тайбынның камгалакчылары—Совет Эвилелинге болгаш улус демократиязының чурттарынга удур каттыштырарын күзеп турары ол-дур.

Финляндия, оон чазаа, демократтыг хөй нинти болгаш чүвени чөптүү-биле бодап турар ажыл-херекчи бөлүктериниң төлөөлекчилери оларның чүгүн «Соңгу чүк чөвүлелинге» хандыдып киирер дээр оралдажыышкыннарның утказын билип турар болгаш оларны хүлээвейн турар. Финляндияның премьер-министри Урхо Кекконен январьның төнчүзүнде Норвегияның «Бергенс тиденде» солунунуң төлөөлекчизи-биле беседазынга Финляндия бодунун даштыкы политиказын солуурун бодавайн турар болгаш «Соңгу чүк чөвүлелинин» кежигүннериниң санынга киирерин күзевейн турар деп медеглээн. Финляндияның демократтыг хөй нинтизи «Соңгу чүк чөвүлели» бодунун амгы составынга турган («Соңгу чүк чөвүлелинин» дөрт кежигүннериниң үжү Соңгу атлантика блогунун киржикчилери болуп турда) соңгу-атлантика шериг бөлүглежишкининиң дузалаар органы болуп турар дээрзин онзалап демдеглеп турар.

Ол маргылдаа чок алызындан шынныг чорук Соңгу Европаның өске-даа чурттарының ажылчы чоннарының медерелинче улам-на ханылап кирип турар. Данияда, Исландияда болгаш Норвегияда калбак улус массалар ол чурттар Соңгу-атлантика блогундан үнерин негеп турарлар.

«Нью-Йорк геральд трибюн» солун болгаш АКШ-тың өске-даа реаксылыг солуннары «Соңгу чүк чөвүлелинин» дугайында хөй удаа медеглелдер кылып, ол организацияга байыр чедирип келген. АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери америк контрольдуң адаа-биле бодунун ажыл-чорудулгазын Соңгу-атлантика шериг бөлүглежишкининиң иштинге, тодаргайлаарга чаа шериг авантюраларын белеткээриниң планнарынга хөгжүдүп болгу дег шак ындыг «Соңгу чүк чөвүлелинге» аажок сонуургалдыг.

Ынчалза даа америк монополияларының күзел-чүткүлдери улустарының эрге-ажыктарынга өжөөннешкек болуп турар. «Соңгу чүк кады ажылдажылгазы» Соңгу Европаның улустарының тайбынны камгалаарының болгаш быжыглаарының сорулгаларынга, экономиканың болгаш культураның тайбың айтырыгларын шиитпирлээриниң сорулгаларынга бараан болуп болгу дег ындыг шимчээшкини кылдыр хөгжүп болур болгаш хөгжүүрдаа ужурлуг. Ынчангаш «соңгу чүк кады ажылдажылгазының» ындыг угланыышкыны сөөлгү чылдарның дургузунда бүгү скандинав чурттарында болгаш Финляндияда улам-на улуг нептерелдит болуп бар чыдар. Тайбын дээш демиселди күштелдиреринин сорулгаларын дугайты Соңгу Европаның чурттарының тайбын талалакчыларының конгрези, ажылчыннар организациязының төлөөлекчилериниң конференциялары, чогаалчыларның болгаш хөй-нинтиниң өске-даа ажылдакчыларының чөвүлел хуралдары,—ол бүгү болза, тайбын амыдырал дээш, депшилге дээш соңгу чүк улустарының улам-на калбарып турар нинти демиселинин бир кезии болур. Эрткен 1954 чылда ол демиселдин чырыткыланчак илерээшкини болза, «Тайбынның чоруушкуну» дээрзин организастааны болур: Данияда, Норвегияда, Швецияда, Финляндияда тайбын талалакчылары Польшада болгаш Герман Демократтыг Республикада боттарының чаңгыс бодалдыгары-биле кады эрткен чайын Польшаның «Баторий» деп кораблинге олуруп алгаш, Соңгу чүк чурттарының улустарының аразынга тайбынның болгаш кады ажылдажыганың идеязын пропагандылаар, база ол идеяларны амыдыралга боттандырар сорулга-биле Балтий далайның порттарын таварты эрткен чайын тускай чоруушкунну организастаанар. Ук чоруушкун: «Балтий далай—тайбынның далайы!» деп лозунгунун адаа-биле эрткен. «Тайбынның чоруушкуну» тайбын талалакчыларының өске-даа хемчеглери-биле бир демей, «Финляндияда тайбын талалакчыларының» организациязының чиңгине секретары Вире-Туоминеннин чугаалааны ышкаш, Соңгу Европаның бүгү чурттарында «соңгу чүк кады ажылдажылгазының» сорулгаларын блоктар политиказының болгаш атомнуг дайынның белеткелин чорударының планы кылдыр эвес, харын улустар аразынга найыралдыг харылзаларны быжыглаарының планы кылдыр көрүп турар дээрзин көргүскен.

Соңгу Европаның улустары өске бүгү улустар ышкаш тайбынны күзеп, ону дээш демиселди күштелдирип, соңгу чүк кады ажылдажылгазының бүгү организациязы ол сорулгага бараан болурун негеп турар.

П. РЫСАКОВ.

Кыдаттың Улустуң-хосталга армиязының кезектери Наньцзишань ортулуктарны хостаан

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Чжэцзян можудан дамчылып турары болза:

Февраль 26-да Кыдаттың Улустуң-хосталга армиязы сатыныкчы Чан Кай-шинин шериглериниң Чжэцзян эриктеринде сөөлгү быжыглаа пунктузу Наньцзишань ортулуктарны хостаан.

Оон мурнунда Улустуң-хосталга армиязының кезектери Наньцзишань ортулуктарның соңгу барыын болгаш соңгучөөн база мурнуу-барыын талаларында Бэйлуншань, Бэйцзишань болгаш Тайшань ортулуктарны хостаан болгаш ынчангаш чанкайшичи шериглерни үш таладан бүзээлээн турган. Оон соонда Улустуң-хосталга армиязының самолеттары кол ортулук Наньцзишаньда бүзээлеткен чанкайшичи шериглерни атакалаан. Ол чорук Чан Кай-шинин шериглерин мөгүдеткен болгаш ол ортулуктардан дезин үнер чорукка чедирген.

Гоминданчы дээрбечи шериглер боттарының дезин үнериниң мүрнуу чарыында ортулуктарның чонун үптеп дээрбедээн болгаш араатанзыг үрегдээшкиннерни кылганнар. Олар боочепсек-биле көргүдүп турган, ортулуктан 2 мук чурттаачыларны сүрүп алгаш барганнар.

Наньцзишань болза, Тайваньдан соңгу талаже барык-ла 280 километр черде турар Наньцзишань бөлүк ортулуктарның эң колу болур. Ортулуктун шелү 8 дөрбедчин километр-биле дөнмежир. Ону оон ажыг ортулукчуштар хүрээлеп турар.

Ол ортулуктарның бөлүүн хостаан чорук Тайваньны болгаш Фуцзянь можунун эриктерин түргаар турар ортулуктарны хостаарынга улам-на таарымчалыг байдалды тургускан.

(СЭТА).

Чепсегленишкиннерни дүжүрер талазы-биле комиссияның адакы комитединде

ЛОНДОН. Чепсегленишкиннерни дүжүрер талазы-биле КНО-нун комиссиязының адакы комитединиң КНО-нун Кол Ассамблеязының тоску сессиязының соонда баштайгы хуралы Лондонда Ланкастер-Хаузтун бажыңында февраль 25-те болган. Кол Ассамблеяның шиитпирин өзугаар чепсегленишкиннерни болгаш чепсектиг күштерни кызырар база атомнуг болгаш массалыг узуткаашкынның чепсектериниң өске-даа хевирлерин хорут даар дугайында айтырыг талазы-биле дугуржулга чедип алырының чаа оралдажыышкыннарын кылыр сорулганы адакы комитетке даасканы билдингир болгай.

Тускай дыңнадыгда айытканын өзугаар алырга, адакы комитетте: Канаданы—Каттышкан Хаан черинде Канаданың Дээди Комиссары Н. А. Робертсон; Франциияны—Жюл Мок; Совет Эвилели—Даштыкы Херектер Министриниң орлакчызы А. А. Громыко; Великобританияны—Антони Наттинг; Американың Каттышкан Штаттарын—элчин Генри Кэбот Лодж-бичези төлөөлээн.

Февраль 25-тин хуралынга даргалакчы Наттингтин допчу чугаазының соонда адакы комитет ажыдап кирипкен. Адакы комитеттин хуралдары хаалгыг болуп турар, ынчангаш парлалга төлөөлекчилерин ынаар киирбейн турар.

Февраль 25-те болган хуралга адакы комитетте ССРЭ-ниң төлөөлекчизи А. А. Громыко тодаргай саалдарлыг чүве чугаалаан деп Лондоннун медээ алган бөлүктеринде айтын турар. Ол саалдар Совет чазактың 1955 чылдың февраль 18-теги медеглелинге үндезилетинген деп айтын турарлар, ынчаарга Совет чазак чепсегленишкиннерни болгаш чепсектиг күштерни кызырарынче орукка баштайгы базым кылдыр бүгү күрүнелер 1955 чылдың январь 1-де турган деңнелге удур боттарының чепсектиг күштериниң болгаш боттарының чепсегленишкиннериниң санын көвүдетпес, а ол ышкаш 1955 чылда бюджет акшаландырыышкыннарының деңнелинге удур шериг сорулгаларынга боттарының акшаландырыышкынларын көвүдетпес деп хүлээлгени боттарынга алырын саналдан турары билдингир болгай. Совет Эвилели ол ышкаш атомнуг материалдарны шуут тайбын сорулгаларга ажыглаары-биле атомнуг болгаш водородтуг чепсектиг күрүнелерде бар курлавырларын бүрүн узуткаарын бүгү күрүнелерге база саналдаан. Совет Эвилели оон-биле чергелештир ол шиитпирдерни хайгааралары-биле делегей контролюн тургузарын саналдаан.

Совет чазактың февраль 18-те медеглелинде тайылбырлатынган совет саалдар тайбынга ынакшылдыг бүгү улустарның ортузунга изиг үнелеп көрүлдеге таварышкан, үште дээрге, ол саалдарны хүлээп алыр чорук улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадырынче, тайбынны быжыглаарынче, чепсегленишкиннерни эңдере бүдүреринин үүргезин бичелелиринче орукка чугула базым болур апаар.

Адакы комитет бодунун ажылын март 1-де дагын эгелээн.

(СЭТА).

БОНН БУНДЕСТАГТА

БЕРЛИН февраль 27. Бөгүн дүне бундестагка париж дугуржулгаларын кезектеп бадылзары болган (ийиги номчулганың соонда). Дугуржулга бүрүзүн түстүс бадылаан.

Бир дугаарында «Эжедел корум-чурумну күш чок болдурар дугайында Протокол» деп чүвени бадылаан. Бо дээш 327 бадылаашкыннар бердинген, удурланганы 151. Барыын Германияга даштыкы шеригниң турар дугайында хоойлу дээш 323 кижи бадылаан. 150 удурланган болгаш дадагалзааны 4. Барыын талакы Эвилелге болгаш Соңгу-атлантика блогунга Барыын Германияның киреринин дугайында дугуржулга дээш 315 депутаттар, удур 153 депутаттар бадылаан база 9 депутаттар дадагалзаан. Саар дугайында дүрүм дээш 264 бадылаашкыннар бердинген, удур бадылааннар 204, 9 депутаттар дадагалзаан.

(СЭТА).

Бангкокта шериг чөвүлел хуралының доозулганы

НЬЮ-ЙОРК, февраль 25-те. Бангкокка СЕАТО-нун (Мурнуу-Чөөн Азияда шериг эвилели) киржикчилери чурттарның даштыкы херектер министрлериниң чөвүлел хуралы доозулган. Түннел хуралга АКШ-тың күрүне секретары Даллес «мөөцнетинген күштер» деп чүвени тургузарынче СЕАТО кежигүннерин база катап кыйгырган. Чөвүлел хуралдың түннелиниң дугайында тускай дыңнадыгны даштыкы херектер министрлери чарлап үндүрген.

СЕАТО Чөвүлелиниң хуралдарының аразында үеде Азия районунга шериг хемчеглерин таарыштырар сорулга-биле тургустунган, СЕАТО секретариадының доктаамал турар черин Бангкокту шилип алырын чөвүлел хуралдың киржикчилери шиитпирлээннер. Шериг болгаш экономиктиг айтырыглар, «үрегдекчи үүлгедишкиннер-биле», тодаргайлаарга азия чурттарының улустарының национал-хосталгалыг шимчээшкини-биле демисел талазы-биле үш комитеттерни тургузар дугайында шиитпирни база-ла үндүрген.

Чөвүлел хурал чоруп турган үеинде оон киржикчилериниң аразында элээн каш айтырыглар талазы-биле дыка чөрүлдээлер үнгенин парлалга дыңнадып турар. Чижээ, Даллес биле Иденнин аразында чугаалажыышкыннар орай дүнеге чедир болуп турган, бирээде Ыраккы Чөөн чүкте америк «стратегтиг системаже» СЕАТО-ну киреринин болгаш «улустар аразының чепсектиг күштери Куэмой болгаш Маизу оргулуктарны камгалаарынга» (тодаргайлаарга КУР-га удур америк агрессияны.— Ред.) киржиринин дугайында айтырыг талазы-биле АКШ-тың негээнгиле лисынманчы болгаш чанкайшичи корум чурумну СЕАТО-га киирер дугайында айтырыгны дугайты чаңгыс эп-сеткилдиг санал-оналды чедип ан шыдаваанар.

Экономиктиг айтырыгларны чугаалажып турар үеде чөвүлел хуралдың киржикчилериниң аразынга чөрүлдээлер үнгени парлалганың медээлериниң база ылеп турар. Моон-биле чергелештир даштыкы чорудулгаларның америк эргеделиниң удуртукчузу Гарольд Стассен Бангкокка чедип келгеш, экономиктиг айтырыгларны көөрүнге киришкенинге хайгаарал салып турар. Стассен бодунун экономиктиг илеткелинге «бодун туттунган чорукту көргүскен» деп Франс Пресс агентилели айтын турар.

Чөвүлел хуралдың ажылын чугаалавышаан, «Нью-Йорк геральд трибюн» солунунун корреспондентизи Бигарт чөгел төөгүшкүн-биле бижип турар: «Чек дептери алыр хире күш чок доктаамал органны тургустушаан, даштыкы херектер министрлери херек кырында бодунун организастыг ажылын доосканнар». «Экономиктиг дузаламчы көргүзери-биле СЕАТО-нун экономиктиг комитеди акшахөрөнгилиг болур чадавас боор дээр чөөн талакы чурттарның (Пакистанның болгаш Таиланданың) төлөөлериниң сөөлгү идеглелерин Стассен өлүрген деп Бигарт демдеглеп турар. (СЭТА).

Турк-ирак шериг керээзинге ат салганы

БЕЙРУТ. Турк-ирак шериг керээзинге Багдатка ат салган. Ынчангаш Ирак болза, араб чурттарның Лигазының кежигүннери чурттарның хөй кезиниин шиитпиринге удурланыштыр, АКШ-тың империалистериниң хынаддазының адаанга турар агрессчи эвилелдериниң системазынга каттышкан болуп турар.

Чоокку Чөөн чүкке империализмниң туруш байдалын быжыларынга дузалап турар керээни чарарын чедип алыр деп турар Иракты премьер-министри Нури Саидтиң политиказын Иракты улузу болгаш өске-даа араб чурттарының хөй-нинтизи шиитпирлин-биле буруу шапкан. Ол буруу шавыышкын Иракты бодунда-даа болгаш Чоокку Чөөн чүктүң чурттарының хөй кезинде-даа турк-ирак шериг керээни чарарынга удурландыр болган хөй санныг чыскаалдарда илерээн.

БЕРЛИН. Барыын герман радиозунун дыңнадыы-биле алырга, Турция биле Пакистанның аразында керээге немелде болуп турар турк-ирак керээге ат салганын американың чазак бөлүктери улуг хандышкын-биле байыр чедирип турар.

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилелиниң Каир корреспондентизиниң дыңнадыы-биле алырга, Египеттиң шериг бөлүктериниң төлөөлекчизиниң медеглээни: «Турк-ирак керээге чөпшээрежирин чедип алыр сорулга-биле барыын талакы чурттар Египетче ыймышкын кылып эгелээн, дыка шыңгыы байдалче кирип турар чорук деп санап турар бис».

ЛОНДОН. Ол черниң радиозунун медээзи-биле алырга, Египеттиң национал улуртулгазының министри Салах Салем Египет араб чурттарының премьер-министрлериниң чөвүлел хуралын чыырын негээр, аңаа Иракты чалавас апаар деп медеглээн.

Ирак-турк пактыга ат салган дугайын чарлаан соонда, араб чурттарының коллективтиг айыыл чок чоруунун пактызындан Иракты үндүрерин Египет ам негээр апаар деп египет чазаның төлөөлекчизи дыңнаткан.

(СЭТА).

Редактор Д. О. БЕГЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 3—62; редакторнуң оралакчызының 3—68, партийжи амыдырал, пропаганда, кедээ ажылчагый, культура болгаш амыдырал килдистериниң база бухгалтериянының—3 — 65, харыысалгалыг секретарының 4—98, иштики информация, чагаа, үлетпүр транспорт килдистериниң—3—88.

ТС—01577. Культура өргелелиниң типографиязы